

JOGSZABÁLYOK

1. A mediációs eljárásra és a mediátorok tevékenységére vonatkozó szabályok
2. Válással kapcsolatos jogszabályok
3. Élettársi kapcsolat szabályozása
4. Mediáció az erőszakos cselekedetek kezelésében

1. A mediációs eljárásra és a mediátorok tevékenységére vonatkozó jogszabályok

- 2002. évi LV. törvény a közvetítői tevékenységről

- 2003. évi V. törvény a polgári törvénykönyvről (új Ptk.) 4:22. § [Közvetítői eljárás]

- 2/2003. (II. 13.) IM rendelet a közvetítők igazolványáról

- 3/2003. (III. 13.) IM rendelet a közvetítői névjegyzék vezetéséről

- 63/2009. (XII. 17.) IRM rendelet a közvetítői szakmai képzésről és továbbképzésről

A közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény

1. § (1) E törvény célja, hogy elősegítse a természetes személyek és más személyek személyi és vagyoni jogaival kapcsolatban felmerült azon polgári jogviták rendezését, amelyekben a felek rendelkezési jogát törvény nem korlátozza.

(2) E törvény hatálya nem terjed ki a külön törvényben szabályozott más közvetítői vagy békéltetői eljárásra, továbbá a választottbírói eljárás során lefolytatandó közvetítésre, kivéve ha a külön törvény, vagy annak felhatalmazása alapján kiadott rendelet másként rendelkezik.

(3) Nincs helye e törvény szerinti közvetítői eljárásnak a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) XVI-XVIII., XX-XXI. és XXIV-XXV. fejezetei alá tartozó ügyekben. A Pp. XV. fejezete alá tartozó ügyekben a bíróság döntése szükséges a házasság érvényességének, illetőleg létezésének vagy nemlétezésének megállapításához, továbbá a házasság érvénytelenítéséhez és a házasság felbontásához.

A mediációs eljárásra – közvetítői eljárásra – vonatkozó szabályok:

A felek közös megegyezés alapján az általuk választott természetes személy vagy jogi személy közvetítőként történő felkérését írásban vagy elektronikus levélben kezdeményezhetik. A felek - ha annak igénye felmerül - egyidejűleg több természetes személy vagy jogi személy felkérését is kezdeményezhetik. A jogi személy a felkérésről értesíti az ügyben közvetítőként eljáró alkalmazottját.

A felkérésnek tartalmaznia kell:

- a felek nevét, elnevezését, lakhelyét vagy székhelyét, tartózkodási helyét,
- a közvetítésre felkért természetes személy nevét vagy a jogi személy megnevezését,
- ha a felet meghatalmazott képviseli, a meghatalmazott nevét, címét,
- a vita tárgyát, és
- a felek által az eljárás során használni kívánt idegen nyelvet.

A felkérésben a feleknek nyilatkozniuk kell arról, hogy közös megegyezésük alapján a közöttük fennálló vitás ügy megoldását közvetítői eljárás keretében kívánják rendezni.

A természetes személy, továbbá a jogi személy nevében eljáró alkalmazott - a jogi személy vezetőjével egyeztetve - a kérelem kézhezvételét követő 8 napon belül köteles írásban nyilatkozni arról, hogy a felkérést elfogadja-e. Ha a felek által felkért természetes személy, továbbá a jogi személy nevében eljáró alkalmazott a felkérést elfogadja, a közvetítői eljárás lefolytatására, mint közvetítő, ő jogosult.

A közvetítő a felkérést összeférhetlenség esetén köteles visszautasítani, egyéb akadályoztatás esetén pedig visszautasíthatja. A közvetítő összeférhetlenség miatt nem járhat el, ha

- valamelyik felet képviseli,
- a felek bármelyikének hozzátartozója,
- az őt foglalkoztató jogi személynek valamelyik féllel való viszonyában többségi befolyás áll fenn,
- a felek bármelyikével munkaviszonyban, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban, továbbá tagsági viszonyban áll,
- az ügyben egyébként érdekelt, elfogult.

A közvetítő köteles a feleket tájékoztatni arról a tényről, ha a felek bármelyikét a felkérést megelőző öt éven belül képviselte, vagy ha a felek bármelyikével munkaviszonyban, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban, továbbá tagsági viszonyban állt a felkérést megelőző öt éven belül. Ha a felek a tájékoztatás alapján másként nem állapodnak meg, az ügyben a közvetítő nem járhat el.

A felek ellenkező megállapodása hiányában az a személy, aki közvetítőként, a felek képviselőjeként vagy szakértőként részt vett a közvetítői eljárásban, továbbá tevékenységét szüneteltető közvetítő, abban a jogvitában, amely a közvetítői eljárás tárgya volt, vagy az annak alapjául szolgáló vagy az azzal összefüggő szerződésből, egyéb jogviszonyból keletkezett, nem járhat el választott bíróként, valamelyik fél képviselőjeként, vagy szakértőként.

A közvetítőt - ha törvény másként nem rendelkezik - titoktartási kötelezettség terheli minden olyan tény és adatot illetően, amelyről a közvetítői tevékenységével összefüggésben szerzett tudomást. A közvetítő titoktartási kötelezettsége a közvetítői tevékenység megszűnése után is fennáll.

A közvetítő tevékenységéért díj jár és igényt tarthat a felmerült és igazolt költségei megtérítésére, továbbá a díj és költségek előlegezésére is. Az egyes ügyekben felszámítandó díj összegében a természetes személy vagy jogi személy és a felek szabadon állapodnak meg.

Ha a közvetítő elfogadta a felkérést, a felekhez intézett elfogadó nyilatkozatában meghívja a feleket az első közvetítői megbeszélésre és tájékoztatja őket a képviselőlet lehetőségéről.

A feleket meghatalmazás alapján nagykorú, cselekvőképes személy vagy jogi képviselő képviselheti. A feleknek, jogi személy fél esetében pedig a képviselőt feljogosított személynek az első közvetítői megbeszélésen és a megállapodás megkötésekor és aláírásakor személyesen, együttesen meg kell jelenniük.

A közvetítő a közvetítői megbeszélést a névjegyzékben a közvetítői tevékenység folytatására megjelölt helyiségben vagy más, a felek számára elfogadható helyen tartja.

Ha a felek bármelyike az első közvetítői megbeszéléseken személyesen nem jelenik meg, a közvetítő a közvetítői eljárást nem indítja meg.

A közvetítő az első közvetítői megbeszéléseken tájékoztatja a feleket

- a közvetítés alapelveiről, a közvetítői megbeszélés főbb szakaszairól,
- a hatékony megegyezési lehetőségek feltárásához vezető folyamatról,
- az eljárás költségeiről,
- a személyét és az eljárásba szükség szerint bevont szakértőt terhelő titoktartási kötelezettségről,
- arról a lehetőségről, hogy a felek a személyüket terhelő titoktartási kötelezettségről külön megállapodhatnak,
- arról a tényről, hogy mint közvetítő az ügyben - ha azt az ügy jellege megkívánja - csak az ügghöz kapcsolódó joganyagot, szakmai tényeket ismertetheti,
- arról, hogy az egyik féltől kapott tájékoztatást közölheti a másik féllel annak érdekében, hogy a másik fél ennek figyelembevételével álláspontját kialakíthassa, előadhassa, kivéve, ha a tájékoztatást adó fél nyilatkozata szerint a tájékoztatás nem hozható a másik fél tudomására,
- valamint arról, hogy ha a közvetítői eljárásban jogtanácsos, közjegyző vagy ügyvéd vett részt közvetítőként, az eljárás során létrejött, írásba foglalt megállapodás alapján joghatás kiváltására alkalmas okiratot nem készíthet és a közvetítő jogtanácsosként vagy ügyvédként annak ellenjegyzésére sem jogosult.

Ha az első közvetítői megbeszéléseken a felek változatlanul kérik a közvetítői eljárás lefolytatását, ezt a tényt a mindkét fél és a közvetítő aláírását tartalmazó írásos nyilatkozatban rögzítik. A nyilatkozat aláírásával a közvetítői eljárás megindul. A nyilatkozatban a felek és a közvetítő megállapodnak az eljárás során felmerülő költségek, díjak előlegezésének és megfizetésének módjáról, ideértve az elállás és megszüntetés eseteit is, továbbá a felek megállapodhatnak a személyüket terhelő titoktartási kötelezettségről és az általuk szükségesnek tartott egyéb kérdésekről.

Külön megállapodás hiányában a fél az eljárásban való részvételével felmerült költségeit (pl. utazás), valamint az általa meghallgatni kért személy költségeit maga viseli. A közvetítő közvetítői díját és költségeit, továbbá a szakértő díját és költségeit - eltérő megállapodás hiányában - a felek egymás között egyenlő arányban viselik.

A közvetítői eljárás megindítása az elévülést megszakítja. A közvetítői eljárás eredményes befejezése után az elévülésre a polgári törvénykönyv megfelelő szabályai irányadóak.

A közvetítői eljárásban a közvetítő a feleket részletesen meghallgatja, biztosítva, hogy a felek egyenlő elbánásban részesüljenek. Ennek során a felek kifejezhetik érdekeik alapján kialakított álláspontjukat és a rendelkezésükre álló iratokat is bemutatgatják.

Az első közvetítői megbeszélést követő egyes megbeszéléseken a feleknek - ha másként nem állapodnak meg - személyesen is jelen kell lenniük. A felek megállapodásától függően a közvetítő a közvetítői eljárást a felek együttes jelenlétében vagy külön-külön tartott megbeszélések formájában egyaránt lefolytathatja.

A közvetítő az egyik féltől kapott tájékoztatást közölheti a másik féllel annak érdekében, hogy a másik fél ennek figyelembevételével álláspontját kialakíthassa, előadhassa, kivéve, ha a tájékoztatást adó fél nyilatkozata szerint a tájékoztatás nem hozható a másik fél tudomására.

A közvetítő a felek egyetértésével szakértőt vehet igénybe. Szakértőként bárki eljárhat, aki valamely kérdésben kellő szakértelemmel rendelkezik, és akinek a személyében a felek megegyeznek. A szakértőre a közvetítő összeférhetlenségére és a titoktartási kötelezettségére vonatkozó szabályokat megfelelően alkalmazni kell.

A szakértő a felkérés kézhezvételétől számított 8 napon belül írásban értesíti a közvetítőt a felkérés elfogadásáról vagy visszautasításáról, és a felkérés elfogadása esetén arról is nyilatkozik, hogy az ügyben érdektelen, illetve nem elfogult.

A szakértő a szakértői véleményt a rendelkezésére bocsátott iratok alapján a felkérés kézhezvételétől számított 30 napon belül írásban terjeszti elő. A határidő a felek egyetértésével egy alkalommal meghosszabbítható. A felek megállapodásától függően a szakértő a közvetítői megbeszélésen személyesen is részt vehet.

A szakértő tevékenységéért szakértői díj és költségtérítés jár.

A közvetítő a felek kérésére a közvetítői eljárásban a vitás ügy körülményeiről tudomással bíró más személyeket is meghallgathat.

A közvetítői eljárás befejeződik

- a megállapodás aláírásának napjával,
- azon a napon, amelyen az egyik fél közli a másik féllel és a közvetítővel, hogy a közvetítői eljárást befejezetteknek tekinti,
- azon a napon, amelyen a felek egybehangzóan kijelentik a közvetítő előtt, hogy kérik a közvetítői eljárás befejezését, vagy
- a felek eltérő megállapodása hiányában a nyilatkozat aláírásának napjától számított négy hónap elteltével.

A közvetítő a felek együttes jelenlétében megkötött megállapodást a közvetítői eljárás lefolytatására választott nyelven írásba foglalja, és a megállapodást tartalmazó okiratot a feleknek átadja. A megállapodást a közvetítő és az együttesen, személyesen jelen lévő felek aláírásukkal látják el.

Ha a közvetítői eljárásban jogtanácsos, közjegyző vagy ügyvéd vett részt közvetítőként, az eljárás során létrejött, írásba foglalt megállapodás alapján joghatás kiváltására alkalmas okiratot nem készíthet és a közvetítő jogtanácsosként vagy ügyvédként annak ellenjegyzésére sem jogosult.

Ha a megállapodásban névcsere, hibás név- vagy számelírás, számítási hiba vagy más hasonló elírás történt, a felek együttes kérelme alapján a közvetítő - a kérelem kézhezvételét követő - 15 napon belül kijavítja a megállapodást.

A közvetítői eljárás megindítása, lefolytatása és befejezése során a személyes megjelenés követelményét nem kell teljesíteni, ha a közvetítői eljárást videokonferencia alkalmazásával folytatják le.

A közvetítői eljárásban létrejött megállapodás nem érinti a feleknek azt a jogát, hogy a vitás ügyben igényüket bírósági vagy választott bírósági eljárás keretében érvényesítsék.

Ha törvény másként nem rendelkezik és a felek másként nem állapodtak meg, a közvetítői eljárás befejezését követően indult bírósági vagy választott bírósági eljárásban a felek nem hivatkozhatnak a másik fél által, a vita lehetséges megoldásával összefüggésben a közvetítői eljárásban kifejtett álláspontra, javaslatra, és a másik félnek a közvetítői eljárásban tett elismerő, joglemondó nyilatkozatára.

A közvetítői eljárás befejezésével egyidejűleg a közvetítő a felekkel elszámol.

A közvetítő (a jogi személy nevében eljáró közvetítő esetében a jogi személy) a díj és költségek megfizetését (előlegezését), ha számlaadásra kötelezett, számla, ha számlaadásra nem kötelezett, átvételi elismervény kiállításával igazolja.

A közvetítő (a jogi személy nevében eljáró közvetítő esetében a jogi személy) a közvetítői eljárás megindítását igazoló nyilatkozatot, a létrejött megállapodást, vagy az eredménytelenül zárult eljárásról (az ok megjelölésével) készített feljegyzést az eljárás befejezését követő 10 évig köteles megőrizni.

A felek költségére - kérelmük alapján - a közvetítő az őrzési idő alatt az iratokról egyszerű másolatot adhat ki.

A mediátorokra – közvetítők – vonatkozó szabályok:

Az igazságügyért felelős miniszter a közvetítőkről és a közvetítőket foglalkoztató jogi személyekről névjegyzéket vezet, amelynek részletes tartalmáról a miniszter rendeletet adott ki.

A közvetítői tevékenység folytatását a miniszter annak a természetes személynek engedélyezi, aki

- felsőfokú végzettséggel és a végzettség megszerzésétől számított, annak megfelelő legalább ötéves igazolt szakmai gyakorlattal rendelkezik,
- igazolja a miniszter rendeletében meghatározott közvetítői szakmai képzés elvégzését,
- büntetlen előéletű, és nem áll a közvetítői tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt,
- nem esik egyéb kizáró ok alá.

A közvetítői tevékenységet folytatni kívánó személy a külön miniszteri rendeletben meghatározott módon köteles igazolni, hogy a közvetítői tevékenységhez szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket a közvetítői szakmai képzés elvégzésével elsajátította. A névjegyzékbe 2010. január 1. napját megelőzően felvett természetes személy a közvetítői szakmai képzés elvégzését legkésőbb 2013. december 31. napjáig köteles igazolni a miniszternek. Ennek hiányában a természetes személyt törölni kell a névjegyzékből. Aki a közvetítői szakmai képzés elvégzését ennek alapján 2013. december 31-ig igazolta, annak az első továbbképzési időszak 2014. január 1. napján kezdődik; ha a szakmai képzés elvégzése és 2014. január 1. napja között továbbképzésen vett részt, az továbbképzési kötelezettségének teljesítésébe beszámít.

Nem vehető fel a névjegyzékbe az a természetes személy, aki cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alatt áll, vagy gondnokság alá helyezés nélkül cselekvőképtelen.

A névjegyzékbe kérelemre fel kell venni azt a jogi személyt, amelynek

- létesítő okiratában a közvetítői tevékenység feltüntetésre került, és
- van közvetítői tevékenység folytatására feljogosított tagja, vagy ilyen személyt foglalkoztat.

A miniszter a közvetítőt a névjegyzékbe történő felvétellel egyidejűleg közvetítői minőségének igazolására szolgáló közvetítői igazolvánnyal látja el, amelynek részletes tartalmáról külön miniszteri rendelet szól. Ha a névjegyzékbe felvételt nyert természetes személy jogi személy alkalmazottjaként jogosult a közvetítői tevékenység folytatására, az igazolvány a jogi személy elnevezését is tartalmazza.

Közvetítői tevékenységet bírósági titkár is elláthat, a bírósági közvetítés szabályairól a törvény külön rendelkezik.

A névjegyzék tartalmazza a természetes személy

- családi és utónevét,
- születési helyét, idejét, anyja nevét,
- felsőfokú és egyéb szakirányú végzettségét igazoló oklevelének, szakvizsgájának számát, keltét, tudományos fokozatát, a szakmai gyakorlat időtartamát, a közvetítői szakmai képzés (szakmai továbbképzés) elvégzését igazoló okirat számát, keltét,
- névjegyzékbe vételének időpontját, a határozat számát,
- közvetítői tevékenysége megkezdésének, szünetelésének, megszűnésének időpontját,
- által megjelölt idegen nyelvet, amelyen közvetítést vállal,
- szakterületét, amelyet a kérelemben megjelölt,
- irodájának címét,
- által megjelölt annak a jogi személynek a címét, amelynek alkalmazottjaként a közvetítői tevékenységet folytatja, vagy a közvetítői tevékenység folytatására megjelölt hely címét, ha az eltér a jogi személy székhelyétől,
- elérhetőségi címét (postacímét, telefon-, telefaxszámát, e-mail címét),
- lakcímét (postacímét, telefon-, telefaxszámát, e-mail címét),
- munkahelye címét (postacímét, telefon-, telefaxszámát, e-mail címét),
- szakmai testületi tagságát, a szakmai testület pontos megjelölésével, és
- közvetítői igazolványának számát.

A névjegyzék tartalmazza továbbá a jogi személy

- elnevezését,
- székhelyét,
- nyilvántartását vezető bíróság vagy egyéb hatóság elnevezését, továbbá nyilvántartási számát,
- közvetítői tevékenységre feljogosított alkalmazottjának adatait,
- által a közvetítői tevékenység folytatására megjelölt hely címét, ha az eltér a székhelyétől, és
- névjegyzékbe vételének időpontját, a határozat számát.

A névjegyzék adatai alapvetően nyilvánosak, amelyeket a miniszter a világhálón tesz közzé, a nyilvános adatok jogszabályban meghatározott körét a miniszter a Hivatalos Értesítőben is közzéteszi. A természetes személy és a jogi személy a névjegyzékben nyilvántartott adataiban bekövetkezett változásokat a változástól számított 15 napon belül köteles bejelenteni a miniszternek.

A természetes személy és a jogi személy alkalmazottja attól az időponttól válik jogosulttá a közvetítói tevékenység végzésére, amely időponttal a természetes személy vagy a jogi személy a névjegyzékbe bejegyzést nyert. Közvetítói tevékenységet a jogi személynek csak az az alkalmazottja végezhet, aki a névjegyzékben szerepel. A jogi személy közvetítói tevékenységre feljogosított alkalmazottját e tevékenysége körében a jogi személy tagja, vezető tisztségviselője nem utasíthatja.

A természetes személy közvetítói tevékenységét szüneteltetheti, ha folyamatban lévő közvetítói eljárásban nem vesz részt. A szüneteltetést annak megkezdését megelőző harminc nappal köteles bejelenteni, annak a névjegyzékben történő feltüntetése érdekében. A miniszter a szüneteltetés befejezésének tényét a természetes személy bejelentése alapján tünteti fel a névjegyzékben.

A természetes személyt törölni kell a névjegyzékből, ha

- az névjegyzékbe vétel feltételei a névjegyzékbe történt felvételt követően megszűntek, vagy utóbb megállapításra kerül, hogy a felvételek sem voltak meg,
- a közvetítói feladatainak ellátására tartósan képtelenné válik,
- a miniszter a törlést vizsgálat alapján elrendelte,
- a továbbképzésre vonatkozó kötelezettségének nem tesz eleget,
- azt a természetes személy kéri, vagy
- meghalt.

A jogi személyt a névjegyzékből törölni kell, ha

- a hatóság, bíróság a nyilvántartásból törli,
- nem felel meg névjegyzékbe vétel feltételeinek,
- a közvetítói tevékenység folytatására feljogosított valamennyi alkalmazottjának a közvetítói tevékenysége szünetel,
- a miniszter a törlést vizsgálat alapján elrendelte,
- azt a jogi személy kéri.

A természetes személy és a jogi személy csak akkor kérheti a névjegyzékből való törlést, ha folyamatban lévő közvetítói eljárásban nem vesz részt.

A közvetítő a névjegyzékből hivatalból való törlésről szóló határozat kézhezvételét követő 8 napon belül köteles a folyamatban lévő közvetítói eljárást megszüntetni és a felekkel elszámolni. A miniszter a névjegyzékből való törlésről szóló határozatban a természetes személy közvetítói igazolványát visszavonja, aki azt köteles a határozat közlésétől számított nyolc napon belül átadni.

A közvetítói tevékenység megfelelő szakmai színvonalának biztosítása érdekében - a megszerzett ismeretek és készségek folyamatos szinten tartása, fejlesztése céljából - a természetes személyt továbbképzésben történő részvételi kötelezettség terheli. E kötelezettség

alól a miniszter rendeletben mentességet állapíthat meg arra az esetre, ha a közvetítő meghatározott jogviszonyban rendszeresen végez közvetítői tevékenységet, vagy a közvetítői szakmai képzésekben meghatározott óraszámban oktatóként vesz részt. A továbbképzés ötéves időtartamú, egymást folyamatosan követő továbbképzési időszakokban történik. Az első továbbképzési időszak kezdete a továbbképzésre kötelezett névjegyzékbe vételének a napja. A továbbképzésre kötelezettnak a miniszter rendeletében meghatározott, a továbbképzési kötelezettség teljesítéseként elismert képzések valamelyikén kell részt vennie, és annak elvégzését a miniszter részére igazolnia.

A közvetítő (a jogi személy nevében eljáró közvetítő esetében a jogi személy) köteles évente, folyamatos sorszámozással ellátott nyilvántartást vezetni a lefolytatott közvetítői eljárásokról.

A nyilvántartásnak tartalmaznia kell

- a közvetítői eljárás megindításának az időpontját,
- a felek nevét (elnevezését), lakcímét (székhelyét), a vita jellegét,
- a közvetítői eljárás eredményessége esetén a megállapodás aláírásának és a közvetítői eljárás eredménytelensége esetén a közvetítői eljárás befejezésének időpontját,
- annak feltüntetését, hogy az eljárásban jogi képviselő (meghatalmazott) részt vett-e, jogi képviselő részvétele esetén nevét, elérhetőségi címét, és
- az eljárásban felszámított díj és költségek összegét.

A közvetítő (a jogi személy nevében eljáró közvetítő esetében a jogi személy) minden tárgyévét követő év január 31. napjáig köteles adatszolgáltatást teljesíteni a miniszter részére a tárgyévben lefolytatott közvetítői eljárások, az eljárások során létrejött megállapodások számáról, az eredménytelenül zárult eljárások számáról (az ok megjelölésével) és a vita jellegéről.

Ha a miniszter a hivatalból indított vizsgálata során az adatváltozás bejelentésével, a nyilvántartás vezetésével vagy az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésével összefüggő hiányosságokat állapít meg, harmincnapos határidő tűzésével felhívja az érintettet a hiányok pótlására.

A miniszter jogosult hivatalból vagy a közvetítői eljárásban érintettek (a felek, a szakértő, a közvetítői eljárásban meghallgatott más harmadik személy) bejelentése alapján a közvetítők közvetítéshez kapcsolódó működésének rendszeres és eseti ellenőrzésére.

A vizsgálat megkezdéséről a közvetítőt a miniszter írásban értesíti. Ha a vizsgálat bejelentés alapján indul, a miniszter értesítésével megküldi a bejelentést tartalmazó irat másolatát is, és felhívja a közvetítőt harmincnapos határidővel igazoló jelentés benyújtására. A határidő kérelemre egy alkalommal további harminc nappal meghosszabbítható. Az igazoló jelentés benyújtásának elmulasztása nem akadályozza az eljárás lefolytatását.

A vizsgálat során a miniszter által kijelölt személy (vizsgálóbiztos) jár el, aki a tényállást felderíti és az ügyet döntésre előkészíti. Vizsgálóbiztosként nem járhat el az a személy,

- aki közvetítőként sem járhatott volna el,
- aki az eljárás alá vont közvetítőt foglalkoztató jogi személy alkalmazottja, vagy vezetője, illetve, ha az őt foglalkoztató jogi személynek a közvetítőt foglalkoztató jogi személlyel vagy az érintett felek bármelyikével való viszonyában többségi befolyás áll fenn, továbbá

- az eljárás alá vont közvetítőnek (jogi személy esetében a nevében eljáró tagjának vagy alkalmazottjának és vezetőjének) a hozzátartozója.

A bejelentésre indult eljárásban a vizsgálat során a közvetítőt (jogi személy esetében a jogi személy nevében közvetítőként eljáró alkalmazottat) és szükség szerint a jogi személy vezetőjét személyesen meg kell hallgatni. A hivatalból indult vizsgálat során a közvetítő kérelmére a személyes meghallgatás lehetőségét biztosítani kell. A vizsgálóbiztos a személyes meghallgatásról jegyzőkönyvet vesz fel.

Ha a közvetítő a személyes meghallgatáson nem vesz részt, és távolmaradását nem menti ki, a vizsgálóbiztos az eljárást lefolytatja. Ha a közvetítő a távolmaradását kimentí, a vizsgálóbiztos új időpontot tűz ki, és erről a közvetítőt írásban értesíti. Ha a közvetítő a megismételt személyes meghallgatáson - függetlenül attól, hogy távolmaradását kimentette-e - nem vesz részt, a vizsgálóbiztos az eljárást lefolytatja.

- Ha a vizsgálat során kötelezettségzegés megállapítására nem került sor, a miniszter az eljárást megszünteti.

- Ha a vizsgálat során megállapítást nyer, hogy a közvetítő e törvényben meghatározott vagy a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvényből következő kötelezettségeit megszegte, vagy azoknak nem tett eleget, a miniszter figyelmezteti a közvetítőt a törvényi rendelkezések betartására.

- Ha a közvetítő e törvényben meghatározott vagy a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvényből következő kötelezettségeit ismételtelen vagy súlyosan megszegi, vagy azoknak a figyelmeztetés ellenére nem tesz eleget, a miniszter a közvetítőt törli a névjegyzékből.

Ha a közvetítő jogszabály által nem szabályozott vitarendezésben működik közre, kötelezettségeire e törvényben foglaltak megfelelően irányadók, és vele szemben a vizsgálat lefolytatható. A vizsgálat nem terjed ki olyan ügyekre, amelyekben bírósági vagy más hatósági eljárásnak van helye.

Ha a miniszter határozatával a jogi személyt törli a névjegyzékből, a miniszter tájékoztatja a jogi személy alkalmazottjaként közvetítői tevékenységet folytató, a vizsgálat nem érintett természetes személyt, hogy a jogi személy törlését követően csak akkor szerepelhet a névjegyzékben és folytathatja közvetítői tevékenységét, ha a miniszternek 30 napon belül bejelenti, hogy működését hol vagy mely szervezet tagjaként, alkalmazottjaként, vagy természetes személyként kívánja-e folytatni, vagy kéri a tevékenység szüneteltetését.

A Vizsgálat alapján történő törlés esetén a természetes személy és jogi személy a törlésről szóló határozat jogerőre emelkedésétől számított öt évig nem vehető fel a névjegyzékbe.

A miniszter bírósági felülvizsgálattal megtámadható döntései elleni kérelemről a bíróság közigazgatási nem peres eljárásban, végzéssel határoz. A bíróság az ügyben a kérelem benyújtásától számított 60 napon belül határoz.

2. Válasszal kapcsolatos jogszabályok

- az új polgári törvénykönyv (Ptk.) 2014. március 15. napján lépett hatályba

- 1952. évi IV. törvény a házasságról, a családról és a gyámságról (Csjt. családjogi külön tv.)
- 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról (Pp.)

Az új Ptk. magában foglalja a családjog alapvető szabályait. Hatályba lépését követően a Csjt. hatálya megszűnt, ezt követően a Ptk.-ban találhatóak meg a házasságra – az élettársi viszonyra -, a válásra vonatkozó alapvető rendelkezések, tartalmi szabályok.

A házasságot az új Ptk. szerint is csak a bíróság bonthatja fel. A bíróság a házasságot bármelyik házastárs kérelmére felbontja, ha az teljesen és helyrehozhatatlanul megromlott. A házasság teljes és helyrehozhatatlan megromlása állapítható meg, ha a házastársak között az életközösség megszűnt, és annak helyreállítására - az életközösség megszűnéséhez vezető folyamat, illetve a különélés időtartama alapján - nincs kilátás.

A bíróság a házasságot a körülmények vizsgálata nélkül bontja fel, ha azt a házastársak végleges elhatározáson alapuló, befolyásmentes megegyezésük alapján közösen kérik! Azaz közös megegyezéssel a házasság úgy bontható fel a bíróság előtt, hogy hosszas tárgyalásokra, az okok vizsgálatára nem kerül sor. Erre akkor van lehetőség, ha a házastársak:

- a közös gyermek tekintetében a szülői felügyelet gyakorlása,
- a különélő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartás,
- a gyermek tartása,
- a házastársi közös lakás használata,
- valamint - ez iránti igény esetén - a házastársi tartás kérdésében megegyeztek, és perbeli egyezségüket a bíróság jóváhagyta.

Ez a szabályozás a korábbiakkal gyakorlatilag azonos, van azonban egy **lényeges eltérés: ha a házastársak közös szülői felügyeletben állapodnak meg, a kapcsolattartás kérdésében nem kell megegyezniük, csak a gyermek lakóhelyét kell meghatározniuk.**

Az új Ptk. külön rendelkezik a közvetítői eljárásról (a mediációról):

A törvény értelmében a házastársak a házassági bontóper megindítása előtt vagy a bontóper alatt - saját elhatározásukból vagy a bíróság kezdeményezésére - kapcsolatuk, illetve a házasság felbontásával összefüggő vitás kérdések megegyezésen alapuló rendezése érdekében közvetítői eljárást vehetnek igénybe. A közvetítői eljárás eredményeként létrejött megállapodásukat perbeli egyezségbe foglalhatják (amit a bíróság jóváhagy).

A házasság megszűnése utáni névviselésre vonatkozó szabályozásban nincs különbség a korábbiakhoz képest: a volt házastársak a házasság fennállása alatt viselt nevet viselik tovább. Ha ettől valamelyikük el kíván térni, a házasság felbontása vagy érvénytelenségének megállapítása után az anyakönyvvezetőnek bejelentheti. A házastársi tartás szabályaiban szintén nincs lényeges változás: a házassági életközösség megszűnése esetén házastársától, a házasság felbontása esetén volt házastársától tartást követelhet az, aki magát önhibáján kívül nem képes eltartani.

A házassági vagyoni jog szabályozása változott, azonban ez a változás elsősorban a majdan létrejövő házassági vagyoni jogi szerződéseket érinti. A Ptk. kimondja, hogy ha házassági vagyoni jogi szerződés eltérően nem rendelkezik, a házastársak között a házassági életközösség időtartama alatt házastársi vagyoni közösség (úgynevezett törvényes vagyoni jogi rendszer) áll fenn. Ezt a vagyoni jogi rendszert az életközösség átmeneti megszakadása nem érinti, kivéve, ha a felek között vagyoni megosztásra került sor.

A polgári perrendtartásról szóló törvény (rövidítve: Pp.) a polgári eljárások szabályait foglalja magában, így a házassági perekre vonatkozó eljárási szabályokat is. A tartalmi szabályozás és az eljárási szabályok ismerete egyaránt fontos, ezért tekintjük át mindkét törvénynek a házasság megszűnésére vonatkozó részeit.

A Ptk. házassággal és a házasság megszűnésével összefüggő szabályai a törvény szövege szerint:

A házasság megszűnése

4:20. § [A házasság megszűnésének esetei]

(1) A házasság megszűnik

a) az egyik házastárs halálával;

b) bírósági felbontással.

(2) A házasságot a másik házastárs újabb házasságkötése esetén akkor is megszűntnek kell tekinteni, ha a házastárs halálára vonatkozó anyakönyvi bejegyzés, a halál tényét megállapító vagy a holtak nyilvánító bírósági határozat hatálya az újabb házasságkötést követően megdől, feltéve, hogy az újabb házasságkötéskor egyik házastárs sem tudta, hogy a halál nem következett be.

(3) A házasság megszűnése időpontjának az (1) bekezdés a) pontja és a (2) bekezdés esetén azt a napot kell tekinteni, amelyet a halotti anyakönyvi bejegyzés vagy a bírósági határozat a halál napjaként feltüntet. A házasság az (1) bekezdés b) pontja esetén a házasságot felbontó ítélet jogerőre emelkedésének napján szűnik meg.

4:21. § [A házasság felbontása]

(1) A bíróság a házasságot bármelyik házastárs kérelmére felbontja, ha az teljesen és helyrehozhatatlanul megromlott. A házasság teljes és helyrehozhatatlan megromlása állapítható meg különösen abban az esetben, ha a házastársak között az életközösség megszűnt, és annak helyreállítására - az életközösség megszűnéséhez vezető folyamat, illetve a különélés időtartama alapján - nincs kilátás.

(2) A bíróság a házasságot az (1) bekezdésben foglalt körülmények vizsgálata nélkül bontja fel, ha azt a házastársak végleges elhatározáson alapuló, befolyásmentes megegyezésük alapján közösen kérik.

(3) A házasságnak a (2) bekezdés szerinti felbontására akkor van lehetőség, ha a házastársak a közös gyermek tekintetében a szülői felügyelet gyakorlása, a különélő szülő és a gyermek

közötti kapcsolattartás, a gyermek tartása, a házastársi közös lakás használata, valamint - ez iránti igény esetén - a házastársi tartás kérdésében megegyeztek, és perbeli egyezségüket a bíróság jóváhagyta.

(4) Ha a házastársak közös szülői felügyeletben állapodnak meg, a kapcsolattartás kérdésében nem kell megegyezniük, a gyermek lakóhelyét azonban meg kell határozniuk.

(5) A házasság felbontásánál a közös gyermek érdekét figyelembe kell venni.

(6) A szülői felügyelet gyakorlásának, a szülő és a gyermek közötti kapcsolattartásnak és a gyermek tartásának rendezése során a gyermek érdekének kell elsődlegesen érvényesülnie.

4:22. § [Közvetítői eljárás]

A házastársak a házassági bontóper megindítása előtt vagy a bontóper alatt - saját elhatározásukból vagy a bíróság kezdeményezésére - kapcsolatuk, illetve a házasság felbontásával összefüggő vitás kérdések megegyezésen alapuló rendezése érdekében közvetítői eljárást vehetnek igénybe. A közvetítői eljárás eredményeként létrejött megállapodásukat perbeli egyezségbe foglalhatják.

4:23. § [A házasság felbontása iránti per megindítása; a bontás hatálya]

(1) A házasság felbontása iránt a pert a házastársnak a másik házastárs ellen, személyesen kell megindítania.

(2) Törvényes képviselőjének hozzájárulása nélkül indíthat pert az a házastárs is, aki cselekvőképességében a perindítás tekintetében részlegesen korlátozott.

(3) Ha a házastárs cselekvőképtelen, a pert nevében a gyámhatóság hozzájárulásával törvényes képviselője indíthatja meg.

(4) A házasságot felbontó ítélet mindenkivel szemben hatályos.

A házastársak személyi viszonyai

Általános rendelkezések

4:24. § [Együttműködési és támogatási kötelezettség]

(1) A házastársak hűséggel tartoznak egymásnak; kötelesek közös céljaik érdekében együttműködni és egymást támogatni.

(2) A támogatási kötelezettség törvényben meghatározott esetben a házasság felbontását követően is fennáll.

4:25. § [Közös és önálló döntési jog]

A házastársak a házaseset és a család ügyeiben közösen, a személyüket érintő ügyekben önállóan, de a család érdekére figyelemmel döntenek. Döntéseik során figyelembe kell venniük gyermekük és egymás érdekeit is.

4:26. § [A lakóhely megválasztása]

A házastársak a lakóhelyüket egymással egyetértésben választják meg.

A házastársak névviselése

4:27. § [Névviselés a házasságban]

(1) A feleség a házasságkötés után, választása szerint viseli

a) a születési nevét vagy a házasságkötés előtt közvetlenül viselt nevét;

b) a férje teljes nevét a házasságra utaló toldással, amelyhez hozzákapcsolhatja a házasságkötés előtt közvetlenül viselt nevét;

c) a férje családi nevét a házasságra utaló toldással és ehhez a házasságkötés előtt közvetlenül viselt nevét hozzákapcsolja; vagy

d) a férje családi nevét, hozzákapcsolva saját utónevét.

(2) A férj a házasságkötés után, választása szerint viseli

a) a születési nevét vagy a házasságkötés előtt közvetlenül viselt nevét; vagy

b) a felesége családi nevét, hozzákapcsolva saját utónevét.

(3) A férj, illetve a feleség a házasságkötés után házassági névként kettőjük családi nevét is összekapcsolhatja, hozzáfűzve a saját utónevét. Az összekapcsolt házassági név családi nevekből képzett része legfeljebb kéttagú lehet.

(4) Az (1) bekezdés b)-d) pontjában, a (2) bekezdés b) pontjában, valamint a (3) bekezdésben meghatározott esetben a házastársak közös házassági nevet viselnek.

(5) A (3) bekezdésben foglalt kivétellel csak az egyik házasuló veheti fel házassági névként a másik családi nevét.

(6) A házasulók az (1)-(3) bekezdés szerinti névviselésről megegyezhetnek. Megegyezés hiányában a házastársak a házasságkötést megelőzően viselt nevet viselik tovább, kivéve, ha a feleség az (1) bekezdés b) vagy c) pontjában foglalt házassági nevet viseli.

4:28. § [Névviselés a házasság megszűnése vagy érvénytelenségének megállapítása után]

(1) A házasság megszűnése vagy érvénytelenségének megállapítása után a volt házastársak a házasság fennállása alatt viselt nevet viselik tovább. Ha ettől valamelyikük el kíván térni, a házasság felbontása vagy érvénytelenségének megállapítása után az anyakönyvvezetőnek bejelentheti. Ebben az esetben sem viselheti a volt feleség a volt férje nevét a házasságra utaló toldással, ha azt a házasság fennállása alatt nem viselte.

(2) A bíróság a volt férj kérelmére eltilthatja a volt feleséget a házasságra utaló toldást tartalmazó névviseletétől, ha a feleséget szándékos bűncselekmény miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélték.

(3) Újabb házasságkötés esetén a feleség, illetve a férj a korábbi házasság alatt viselt közös házassági nevet tovább viselheti, azzal az eltéréssel, hogy a feleség a volt férje nevét a házasságra utaló toldással nem viselheti, és ez a joga akkor sem éled fel, ha újabb házassága megszűnt.

A házastársi tartás

4:29. § [A tartásra való jogosultság]

(1) A házassági életközösség megszűnése esetén házastársától, a házasság felbontása esetén volt házastársától tartást követelhet az, aki magát önhibáján kívül nem képes eltartani.

(2) Ha a házastárs vagy a volt házastárs a tartásra a házassági életközösség megszűnését követő öt év eltelté után válik rászorulttá, tartást különös méltánylást érdemlő esetben követelhet.

(3) Ha a házastársak között az életközösség egy évnél rövidebb ideig állt fenn és a házasságból gyermek nem született, a volt házastársat rászorultsága esetén az életközösség időtartamával egyező időre illeti meg a tartás. A bíróság különös méltánylást érdemlő esetben a tartást ennél hosszabb időre is elrendelheti.

4:30. § [A tartásra való érdemtelenység]

(1) Érdemtelen a tartásra az a házastárs vagy volt házastárs:

a) akinek súlyosan kifogásolható magatartása vagy életvitele járult hozzá alapvetően a házasság teljes és helyrehozhatatlan megromlásához; vagy

b) aki a házassági életközösség megszűnését követően házastársának, volt házastársának vagy vele együtt élő hozzátartozójának érdekeit durván sértő magatartást tanúsított.

(2) Az érdemtelenység elbírálásánál az arra hivatkozó házastárs vagy volt házastárs magatartását figyelembe kell venni.

4:31. § [A tartási képesség]

Nem köteles házastársát eltartani az, aki ezáltal a saját szükséges tartását vagy gyermekének tartását veszélyeztetné.

4:32. § [Megállapodás a tartás egyszeri juttatással történő szolgáltatásáról]

A házastársak közokiratban vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratban megállapodhatnak abban, hogy a tartásra köteles házastárs tartási kötelezettségének megfelelő vagyontárgy vagy pénzösszeg egyszeri juttatásával tesz eleget. Ebben az esetben a juttatásban részesített házastárs a jövőben tartási követeléssel akkor sem léphet fel, ha arra e törvény alapján jogosulttá válna.

4:33. § [A rokontartás szabályainak alkalmazása]

A tartás mértékére, szolgáltatásának módjára, időtartamára és ezek megváltoztatására, a tartási igény visszamenőleges érvényesítésére, a tartáshoz való jog megszűnésére és a tartás megszüntetésére a rokontartás közös szabályait kell megfelelően alkalmazni, azzal, hogy a házastársi tartáshoz való jog megszűnik akkor is, ha az arra jogosult újabb házasságot köt, vagy élettársi kapcsolatot létesít.

Házassági vagyoni jog

Általános rendelkezések

4:34. § [A házastársak vagyoni viszonyainak rendezése]

(1) A házasulók és a házastársak egymás közötti vagyoni viszonyait a házassági életközösség időtartamára házassági vagyoni szerződéssel rendezhetik.

(2) Ha a házassági vagyoni szerződés eltérően nem rendelkezik, a házastársak között a házassági életközösség időtartama alatt házastársi vagyoni közösség (törvényes vagyoni rendszer) áll fenn.

4:35. § [A vagyoni rendelkezések időbeli hatálya]

(1) A törvényes vagyoni rendszer az életközösség kezdetétől hatályosul akkor is, ha a házastársak a házasságkötés előtt élettársakként éltek együtt. A házasság megkötésével az életközösség létrejöttét vélelmezni kell.

(2) Az életközösség átmeneti megszakadása a törvényes vagy a szerződésben kikötött vagyoni rendszer folyamatosságát nem érinti, kivéve, ha a felek között vagyoni megosztásra került sor.

4:36. § [Az érvénytelen házasság vagyoni hatásai]

(1) Ha az érvénytelen házasság megkötésekor mindkét házastárs jóhiszemű volt, a házasság vagyoni joghatása - a közös lakás használatát beleértve - azonos az érvényes házasság vagyoni joghatásával. Ebben az esetben a házasság érvénytelenné nyilvánítása esetén a vagyoni követeléseket mindegyik házastárs oly módon érvényesítheti, mintha a házasságot az érvénytelenség megállapításának időpontjában a bíróság felbontotta volna, vagy - ha az érvénytelenség megállapítására egyikük halála után kerül sor - a házasság ennek a házastársnak a halálával szűnt volna meg.

(2) Ha az érvénytelen házasság megkötésekor az egyik házastárs volt jóhiszemű, az (1) bekezdés rendelkezéseit a jóhiszemű házastárs kérelmére lehet alkalmazni.

(3) A jóhiszemű házastárs (1) bekezdés szerinti vagyoni követeléseit örököse is érvényesítheti.

(4) A házasság érvénytelensége nem érinti a házastársak vagy bármelyikük által jóhiszemű harmadik személlyel kötött szerződés hatályát.

A házastársi vagyonszövetség

1. A házastársi közös vagyon és a különvagyon

4:37. § [A házastársi közös vagyon]

(1) Házastársi vagyonszövetség esetén a házastársak közös vagyonába tartoznak azok a vagyontárgyak, amelyeket a házastársak a vagyonszövetség fennállása alatt együtt vagy külön szereznek.

(2) A házastársak közös vagyonába tartoznak a közös vagyontárgyak terhei és - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - közösen viselik a bármelyik házastárs által a vagyonszövetség fennállása alatt vállalt kötelezettségből eredő tartozásokat.

(3) A házastársi közös vagyon a házastársakat osztatlanul, egyenlő arányban illeti meg.

(4) Nem tartoznak a közös vagyonba azok a vagyontárgyak, terhek és tartozások, amelyek különvagyonnak minősülnek.

4:38. § [A házastárs különvagyonja]

(1) A házastárs különvagyonához tartozik

a) a házastársi vagyonszövetség létrejöttkor meglévő vagyontárgy;

b) a házastársi vagyonszövetség fennállása alatt általa örökölt vagy részére ajándékozott vagyontárgy és részére nyújtott ingyenes juttatás;

c) a házastársat mint a szellemi tulajdon létrehozóját megillető vagyoni jog, kivéve a vagyonszövetség fennállása alatt esedékes díjat;

d) a személyét ért sérelemért kapott juttatás;

e) a személyes használatára szolgáló szokásos mértékű vagyontárgy; továbbá

f) a különvagyon értékén szerzett vagyontárgy és a különvagyon helyébe lépő érték.

(2) A különvagyonnak az a haszna, amely a házassági életközösség fennállása alatt a kezelési, fenntartási költségek és a terhek levonása után fennmarad, közös vagyon.

(3) Az a különvagyonhoz tartozó vagyontárgy, amely a mindennapi közös életvitelt szolgáló, szokásos mértékű berendezési és felszerelési tárgy helyébe lép, ötévi házassági életközösség után közös vagyonná válik.

4:39. § [A különvagyon terhei és tartozásai]

(1) A házastárs különvagyonát terheli a törvényen alapuló tartás kivételével az a tartozás, amely a házassági életközösség megkezdése előtt keletkezett jogcímen alapul.

(2) A különvagyonhoz tartozik a különvagyonni vagyontárgy terhe és a külön adósságnak minősülő tartozás kamata.

(3) A különvagyonhoz tartozik az életközösség fennállása alatt keletkezett olyan tartozás,

a) amely a különvagyon megszerzésével vagy fenntartásával jár együtt, kivéve a különvagyon hasznának megszerzésével és a házastársak által közösen használt vagy hasznosított vagyontárgy fenntartásával összefüggő kiadást;

b) amely a házastársnak különvagyonára vonatkozó rendelkezéséből eredő kötelezettségen alapul;

c) amelyet a házastárs a közös vagyon terhére a másik házastárs egyetértése nélkül ingyenesen vállalt; és

d) amelyet a házastárs jogellenes és szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartásával okozott, ha a tartozás a másik házastárs gazdagodását meghaladja.

(4) A tartozás különvagyonni jellege nem érinti a másik házastárs felelősségét harmadik személlyel szemben.

4:40. § [A közös vagyonhoz tartozás vélelme]

(1) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a vagyonközösség fennállása alatt a házastársak vagyonában meglévő vagyontárgyokról azt kell vélelmezni, hogy azok a közös vagyonhoz tartoznak.

(2) A vagyonközösség fennállása alatt a közös vagyonra vagy valamelyik házastárs különvagyonára vonatkozó kötelezettség teljesítéséről azt kell vélelmezni, hogy a teljesítés a közös vagyonból történt.

4:41. § [A házastársak közötti egyes szerződések]

(1) A házastársaknak az életközösség fennállása alatt egymással kötött adásvételi, csere, ajándékozási és kölcsönszerződése és a házastársak közötti tartozáselismerés akkor érvényes, ha közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba foglalták. Ez a rendelkezés nem vonatkozik ingók szokásos mértékű ajándékozására, ha az ajándék átadása megtörtént.

(2) Ha a házastársak szerződése valamely vagyontárgynak, tehernek vagy tartozásnak a közös vagyonhoz vagy a különvagyonhoz tartozását érinti, vagy e vagyonok arányát módosítja, a szerződés harmadik személlyel szemben akkor hatályos, ha a harmadik személy tudott vagy tudnia kellett arról, hogy a vagyontárgy a szerződés alapján a közös vagy a különvagyonhoz tartozik.

2. A vagyonközösséghez tartozó vagyontárgyak használata és kezelése

4:42. § [A vagyonközösséghez tartozó vagyontárgyak használata és kezelése]

(1) A vagyonszövetséghez tartozó vagyontárgyakat a rendeltetésüknek megfelelően bármelyik házastárs használhatja. Ezt a jogot egyik házastárs sem gyakorolhatja a másik házastárs jogai és jogi érdekei sérelmére.

(2) A vagyonszövetséghez tartozó vagyontárgyakat a házastársak közösen jogosultak kezelni. Bármelyik házastárs igényelheti, hogy a másik házastárs járuljon hozzá azokhoz az intézkedésekhez, amelyek a vagyonszövetséghez tartozó tárgy megővéséhez vagy fenntartásához szükségesek. Az állag megővésére vonatkozó halaszthatatlan intézkedéseket a házastárs a másik házastárs hozzájárulása nélkül is megteheti, de köteles erről házastársát késedelem nélkül értesíteni.

(3) Az élethez tartozó vagyonszövetség megszűnésétől a közös vagyon megosztásáig terjedő időben a vagyonszövetséghez tartozó tárgyak használatára és kezelésére - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - a közös tulajdon szabályait kell alkalmazni.

4:43. § [A foglalkozás gyakorlásához szükséges és az üzleti célú vagyon használata és kezelése]

(1) A vagyonszövetséghez tartozó, de az egyik házastárs foglalkozásának gyakorlása vagy egyéni vállalkozói tevékenysége folytatásának céljára szolgáló vagyontárgyak használatának és kezelésének joga azt a házastársat illeti meg, aki a foglalkozást gyakorolja vagy a vállalkozói tevékenységet folytatja, feltéve hogy a másik házastárs a jogok kizárólagos gyakorlásához hozzájárult. Hozzájárulásnak minősül, ha a másik házastárs tud vagy tudnia kell a foglalkozás gyakorlásáról vagy a vállalkozói tevékenység folytatásáról, és azt nem kifogásolja.

(2) Ha a házastárs egyéni cég, szövetkezet vagy gazdasági társaság tagja vagy részvényese, tagsági vagy részvényesi jogait önállóan, házastársa hozzájárulása nélkül gyakorolhatja abban az esetben is, ha vagyoni hozzájárulását a házastársi közös vagyontól biztosították; az egyéni cég, szövetkezet vagy gazdasági társaság működésének eredményességéről házastársát rendszeresen tájékoztatnia kell.

(3) A házastársnak az (1)-(2) bekezdésben meghatározott használat és kezelés és a tagsági vagy részvényesi jogok gyakorlása során a másik házastárs érdekeit megfelelően figyelembe kell vennie. A kötelezettség elmulasztásából eredő kárért a házastárs - a szerződésen kívül okozott kárért való felelősség általános szabályai szerint - felel.

4:44. § [Költségek és kiadások viselése]

(1) A vagyonszövetséghez tartozó tárgyak fenntartásával és kezelésével járó költségeket, a közös háztartás költségeit, a házastársak és a közös gyermek megélhetéséhez és felneveléséhez szükséges kiadásokat elsősorban a közös vagyontól kell fedezni.

(2) Ha a közös vagyon az (1) bekezdésben megjelölt költségeket és kiadásokat nem fedezi, azokhoz a házastársak különvagyonukból, azok arányában kötelesek hozzájárulni. Ha csak az egyik házastársnak van különvagyon, a költségek kiegészítéséhez szükséges összeget neki kell rendelkezésre bocsátania.

3. Rendelkezés a közös vagyonnal

4:45. § [Rendelkezés a közös vagyonnal a vagyonközösség fennállása alatt]

(1) A vagyonközösség fennállása alatt a házastársak a közös vagyonra vonatkozó rendelkezést együttesen vagy a másik házastárs hozzájárulásával tehetnek.

(2) Az egyik házastárs által a vagyonközösség fennállása alatt kötött szerződéshez a másik házastárs által megkívánt hozzájárulás nincs alakszerűséghez kötve.

4:46. § [A házastárs hozzájárulásának vétele]

(1) A házastársnak a vagyonközösség fennállása alatt a közös vagyonra kötött visszerhes szerződését - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - a másik házastárs hozzájárulásával kötött szerződésnek kell tekinteni, kivéve, ha a szerződést kötő harmadik személy tudott vagy tudnia kellett arról, hogy a másik házastárs a szerződéshez nem járult hozzá.

(2) Ha a házastárs a szerződést a mindennapi élet szokásos szükségleteinek fedezése, foglalkozásának gyakorlása vagy egyéni vállalkozói tevékenysége körében kötötte, a másik házastárs akkor hivatkozhat hozzájárulásának hiányára, ha a szerződést kötő harmadik személynél a szerződés ellen, annak megkötése előtt kifejezetten tiltakozott.

4:47. § [Rendelkezés a közös vagyonnal a házastársi vagyonközösség megszűnése és a közös vagyon megosztása közötti időben]

(1) A házastársi vagyonközösség megszűnésétől a közös vagyon megosztásáig terjedő időben a közös vagyonnal való rendelkezés tekintetében a közös vagyonnal a vagyonközösség alatt történő rendelkezésre vonatkozó szabályokat azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a házastárs a rendes gazdálkodás szabályai szerint a másik házastárs hozzájárulása nélkül is

a) rendelkezhet a foglalkozásának gyakorlása vagy egyéni vállalkozói tevékenysége körében használt, illetve ezek céljára lekötött vagyontárgyakkal;

b) rendelkezhet azokkal az ingó dolgokkal, amelyek a vagyonközösség megszűnését követően a házastársának egyetértésével kerültek a kizárólagos birtokába;

c) vállalhat olyan kötelezettséget, amelyek a közös vagyontárgy megóvását, fenntartását, helyreállítását és értékállandóságának biztosítását szolgálják; és

d) teljesítheti a közös vagyont terhelő tartozásokat oly módon, hogy a tartozás a közös vagyon számára nem válhat terhesebbé.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés nem érinti a közös vagyon megosztásakor fennálló megtérítési kötelezettséget.

4:48. § [A közös lakásra és a társasági vagyoni hozzájárulásra vonatkozó külön szabályok]

A házastárs a vagyonközösség fennállása alatt és annak megszűnésétől a közös vagyon megosztásáig terjedő időben a házastársa hozzájárulása nélkül nem rendelkezhet a házastársak közös tulajdonában lévő, a házastársi közös lakást magában foglaló ingatlannal, és nem bocsáthat közös vagyontárgyat vagyoni hozzájárulásként egyéni cég, gazdasági társaság vagy

szövetkezet rendelkezésére. A másik házastárs hozzájárulását ezekben az esetekben nem lehet vélelmezni.

4. A rendelkezési jog gyakorlásából eredő felelősség

4:49. § [Harmadik személyekkel szembeni felelősség szerződés esetén]

(1) A közös vagyon terhére szerződést kötő házastárs a harmadik személlyel kötött szerződésből eredő tartozásért a különvagyonával és a közös vagyon ráeső részével felel.

(2) A szerződéskötésben részt nem vett házastárs felelőssége a házastársa által a hozzájárulásával kötött szerződésért a harmadik személlyel szemben a közös vagyonból a tartozás esedékességekor rá eső vagyoni hányad erejéig áll fenn.

4:50. § [A házastárs hozzájárulása nélkül kötött szerződés joghatásai]

Ha a házastárs a másik házastársnak a közös vagyonra kötött szerződéséhez nem járult hozzá, és hozzájárulását vélelmezni sem lehet vagy a vélelem megdőlt, a szerződésből eredő kötelezettségért nem felel. A hozzájárulása nélkül kötött szerződés vele szemben hatálytalan, ha a szerző fél rosszhiszemű volt vagy rá nézve a szerződésből ingyenes előny származott. Ha a másik házastárs a szerződést hozzátartozójával kötötte, a rosszhiszeműséget és az ingyenességet vélelmezni kell.

4:51. § [Harmadik személlyel szembeni helytállás jogalap nélküli gazdagodás alapján]

Aki házastársának szerződése vagy más kötelemkeletkeztető magatartása folytán gazdagodott, harmadik személlyel szemben a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint akkor is köteles helytállni, ha a tartozásért egyébként nem felel.

4:52. § [A szerződést kötő házastárs felelőssége házastársával szemben]

Aki a házastársát is terhelő szerződést annak hozzájárulása nélkül köti meg, köteles házastársának az ebből eredő kárát a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályai szerint megtéríteni, azzal, hogy a felelősség alól akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a szerződés megfelelt a másik házastárs érdekének és feltehető akaratának, különösen, ha a szerződés a közös vagyont károsodástól óvta meg.

5. A vagyonközösség megszűnése

4:53. § [A vagyonközösség megszűnése]

A vagyonközösség megszűnik, ha

a) a házastársak házassági vagyoni szerződésben a vagyonközösséget a jövőre nézve kizárják;

b) a bíróság azt a házassági életközösség fennállása alatt megszünteti; vagy

c) a házassági életközösség megszűnik.

4:54. § [A vagyonközösség bírósági megszüntetése]

(1) A bíróság a vagyonközösséget bármelyik házastárs kérelmére a házassági életközösség fennállása alatt indokolt esetben megszüntetheti. Ilyen esetnek minősül különösen, ha

a) a másik házastárs a kérelmet előterjesztő házastárs hozzájárulása nélkül megkötött szerződéssel vagy szerződésen kívüli károkozásával olyan mértékű adósságot halmozott fel, amely a közös vagyonból őt megillető részesedést veszélyeztetheti;

b) az egyéni vállalkozói tevékenységet folytató másik házastárssal szemben végrehajtási eljárás vagy azzal az egyéni céggel, szövetkezettel, gazdasági társasággal szemben, amelynek a másik házastárs korlátlanul felelős tagja, végrehajtási eljárás vagy felszámolási eljárás indult, és az eljárás a házastársi közös vagyonból őt megillető részesedést veszélyeztetheti; vagy

c) a másik házastársat cselekvőképességet teljesen vagy a vagyoni ügyeiben részlegesen korlátozó gondnokság alá helyezték, és gondnokául nem a házastársát rendelték ki.

(2) A vagyonközösség - a bíróság eltérő rendelkezésének hiányában - a megszüntetését kimondó határozat jogerőre emelkedését követő hónap utolsó napján szűnik meg.

4:55. § [A vagyonközösség bírósági megszüntetésének jogkövetkezményei]

Ha a bíróság a vagyonközösséget megszünteti, a házastársak vagyoni viszonyaira az életközösség fennállása alatt a továbbiakban a vagyonekülönítés szabályai az irányadók.

4:56. § [A vagyonközösség bírósági helyreállítása]

Ha az ok, amelynek alapján a bíróság a vagyonközösséget megszüntette, már nem áll fenn, a bíróság az életközösség fennállása alatt - a házastársak közös kérelmére - a vagyonközösséget a jövőre nézve helyreállítja.

6. A házastársi közös vagyon megosztása

4:57. § [A közös vagyon megosztása]

(1) A vagyonközösség megszűnése esetén bármelyik házastárs igényelheti a közös vagyon megosztását. Ha a házasság a házastárs halálával szűnt meg, ez a jog az örököszt is megilleti.

(2) Ha a házastársak a házastársi közös vagyont szerződéssel osztják meg, a szerződés akkor érvényes, ha közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba foglalták. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a közös vagyonhoz tartozó ingók megosztására, ha a megosztást végrehajtották.

(3) Ha a házastársak között nem jött létre szerződés a közös vagyon megosztása tárgyában, vagy az nem terjed ki a vagyonközösség megszűnéséhez kapcsolódó valamennyi igényre, a házastársi közös vagyon megosztását és a rendezetlenül maradt igények elbírálását a bíróságtól lehet kérni.

4:58. § [A közös vagyoni igények rendezése]

A házastársi vagyonszövetségéből eredő igényeket egységesen kell rendezni.

4:59. § [A közös vagyon és a különvagyon közötti megtérítési igények]

(1) A közös vagyon megosztása során igényelni lehet a közös vagyonból a különvagyonra, a különvagyonból a közös vagyonra és az egyik házastárs különvagyonából a másik házastárs különvagyonára történő ráfordítások és a másik vagyonból teljesített tartozások megtérítését. A megtérítési igények elszámolására a vagyoni hányad értékének megállapítására vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell.

(2) A közös életvitel körében elhasznált vagy felélt különvagyon megtérítésének kivételesen van helye.

(3) Nincs helye megtérítésnek, ha arról a házastárs lemondott. A lemondás nincs alakszerűséghez kötve, de ezt annak a házastársnak kell bizonyítania, aki a lemondásra hivatkozik.

(4) Ingatlan jelentős és tartós értéknövekedését eredményező ráfordítás ellenében a megtérítésre jogosult házastárs az ingatlan értéknövekedésének megfelelő tulajdoni hányadra is igényt tarthat.

(5) A hiányzó közös vagyon, illetve különvagyon megtérítésének nincs helye, ha a vagyonszövetség megszűnésekor nincs közös vagyon és a megtérítésre köteles félnek különvagyon sincs.

4:60. § [A közös vagyoni hányad értéke és kiadása]

(1) A közös vagyonból a házastársat megillető hányadot a vagyonszövetség megszűnésekor fennállt állapot és érték szerint kell megállapítani. A vagyonszövetség megszűnésétől a közös vagyon megosztásáig terjedő időben bekövetkezett értékváltozást figyelembe kell venni, kivéve, ha az az egyik házastárs magatartásának az eredménye.

(2) A vagyonszövetséghez tartozó közös tulajdoni tárgyak megosztására a közös tulajdon megszűntetésének szabályait kell alkalmazni, azzal, hogy természetbeni megosztásnak akkor sincs helye, ha azt bármelyik házastárs kellő indokkal ellenzi.

(3) A vagyonszövetségben lévő jogok és követelések megosztására a (2) bekezdésben foglalt szabályokat megfelelően alkalmazni kell.

4:61. § [A vagyontárgyak és a tartozások szétosztása]

(1) Annak meghatározásánál, hogy a vagyonmegosztás során egyes vagyontárgyak melyik házastárs tulajdonába kerüljenek, a bíróság elsősorban a házastársak egyező nyilatkozatát veszi figyelembe.

(2) Az egyik házastárs foglalkozásának gyakorlása vagy egyéni vállalkozói tevékenysége folytatásának céljára szolgáló vagyontárgyak elsősorban az adott foglalkozást gyakorló vagy egyéni vállalkozói tevékenységet folytató házastársat illetik meg.

(3) Ha az egyik házastárs olyan gazdasági társaság tagja vagy részvényese, amelyben e házastárs vagyoni hozzájárulását a közös vagyomból biztosították, a bíróság a másik házastársnak - kérelmére - a társasági tagsági jogok átruházására vonatkozó szabályok szerint akkor juttathat a gazdasági társaságban vagyoni hányadot, ha részesedése a házastársi közös vagyomból a közös vagyoni hányad kiadására vonatkozó szabályok és az (1) bekezdésben foglaltak figyelembevételével más módon nem adható ki.

(4) Ha a vagyontárgyat tartozás terheli, azt a házastársak egymás közti viszonyában az a házastárs viseli, aki a megosztást követően a vagyontárgy tulajdonosa lett. A tartozások megosztása a jogosulttal szemben a tartozásátvállalás szabályai szerint hatályos.

4:62. § [A különvagyon kiadása]

A vagyonközösség megszűnésekor meglévő különvagyont természetben kell kiadni, kivéve, ha az a vagyonok vegyülése folytán nem lehetséges vagy a szétválasztás a közös vagyon vagy a különvagyon jelentős értékcsökkenésével járna.

A házassági vagyoni szerződés

1. Általános rendelkezések

4:63. § [A házassági vagyoni szerződés tartalma]

(1) Házassági vagyoni szerződésben a házasulók és a házastársak maguk határozhatják meg azt a vagyoni rendszert, amelyet a házastársi vagyonközösség helyett a szerződésben meghatározott időponttól életközösségük időtartama alatt a vagyoni viszonyaikra alkalmazni kell.

(2) A felek a házassági vagyoni szerződésben vagyonuk meghatározott részei tekintetében különböző vagyoni rendszereket köthetnek ki, és eltérhetnek a törvényes vagy a választott vagyoni rendszerek szabályaitól is, ha az eltérést e törvény nem tiltja.

4:64. § [A házassági vagyoni szerződés megkötésének feltételei]

(1) Házassági vagyoni szerződést a házasulók és a házastársak személyesen köthetnek.

(2) A házassági vagyoni szerződés érvényességéhez a gyámhatóság jóváhagyása szükséges, ha a házastárs a tizennyolcadik életévét nem töltötte be vagy cselekvőképességében a vagyoni jognyilatkozatok tekintetében részlegesen korlátozott.

4:65. § [A házassági vagyoni szerződés alakja és nyilvántartása]

(1) A házassági vagyoni szerződés akkor érvényes, ha közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba foglalták.

(2) A szerződés harmadik személlyel szemben akkor hatályos, ha a szerződést a házassági vagyoni szerződések országos nyilvántartásába bevezették, vagy ha a házastársak bizonyítják, hogy a harmadik személy a szerződés fennállásáról és annak tartalmáról tudott vagy tudnia kellett.

4:66. § [A házassági vagyoni szerződés módosítása és megszüntetése]

(1) A házassági életközösség fennállása alatt a házastársak a szerződést módosíthatják és megszüntethetik.

(2) A szerződés módosítására és megszüntetésére a szerződés létrejöttére vonatkozó érvényességi és hatályossági szabályokat megfelelően alkalmazni kell.

4:67. § [Harmadik személyek védelme]

(1) A házassági vagyoni szerződés nem tartalmazhat olyan visszamenőleges hatályú rendelkezést, amely bármelyik házastársnak harmadik személlyel szemben a szerződés megkötése előtt keletkezett kötelezettségét a harmadik személy terhére változtatja meg.

(2) A házastársak olyan szerződése, amely valamely vagyontárgynak a közös vagyonhoz vagy a különvagyonhoz tartozását a házassági vagyoni szerződésben kikötött rendelkezésektől eltérően változtatja meg, harmadik személlyel szemben akkor hatályos, ha a harmadik személy tudott vagy tudnia kellett arról, hogy a vagyontárgy a szerződés rendelkezése szerint a közös vagy a különvagyonhoz tartozik.

4:68. § [Rendelkezés halál esetére]

Ha a házastársak vagyoni szerződésben vagyonukról haláluk esetére rendelkeznek, e rendelkezésre a közös végrendelet szabályait kell alkalmazni.

2. Közszerzeményi rendszer

4:69. § [A közszerzeményi rendszer]

(1) Ha a házaspár vagy a házastársak a házassági vagyoni szerződésben közszerzeményi rendszer kikötésében állapodtak meg, a házassági életközösség fennállása alatt önálló vagyonszerzők, ennek megfelelően közöttük a vagyonekülönítés szabályai érvényesülnek. Az életközösség megszűnése után bármelyik házastárs követelheti a másiktól annak a vagyonszaporulatnak a megosztását, ami a vagyonukban közszerzemény.

(2) Közszerzemény az a tiszta vagyoni érték, amely a házastársnak az életközösség megszűnésekor meglévő vagyonában a házastársakat terhelő adósság ráeső részének és a különvagyonának a levonása után fennmarad.

(3) A házastársak vagyonában a házassági életközösség megszűnésekor meglévő vagyonról azt kell vélelmezni, hogy az közszerzemény.

(4) A törvényes vagyoni rendszer különvagyonra vonatkozó rendelkezései alapján kell megállapítani azt, hogy mely vagyontárgyakat, terheket és tartozásokat kell különvagyonként figyelembe venni. A különvagyonhoz kell számítani a meglévő különvagyon mellett annak a különvagyonnak az értékét, amit a házastársi életközösség alatt a házastársak a közszerzeményi vagyonra vagy a másik házastárs különvagyonára fordítottak; a hiányzó különvagyon megtérítésének erre irányuló kifejezett kikötés esetén van helye.

4:70. § [A házastárs közszerzeményi részesedésének védelme]

(1) A házastárs az életközösség fennállása alatt is igényelheti a közszerzeményből rá eső rész megállapítását és annak erejéig megfelelő biztosíték nyújtását vagy a vagyoni szerződés megszüntetését akkor, ha a másik házastárs a tudomása nélkül megkötött szerződésekkel olyan mértékű adósságot halmozott fel, amely a közszerzeménynek minősülő vagyontárgyakból őt megillető részesedést meghaladja.

(2) A közszerzeménynek az (1) bekezdés szerinti biztosítása nem sértheti annak a harmadik személynek a jogát, akinek korábban keletkezett követelése áll fenn a másik házastárssal szemben.

(3) Ha a másik házastárs a közszerzemény megállapítása és megfelelő biztosíték adása elől felhívás ellenére elzárkózik, vagy azt megghiúsítja, a házastárs a bírósághoz fordulhat.

(4) A bíróság a perben bármelyik házastárs kérelmére a szerződést az (1) bekezdésben foglalt okból megszüntetheti és a felek között a jövőre nézve vagyonekülönítést rendelhet el.

4:71. § [A közszerzemény megosztása]

(1) A közszerzemény megosztását az életközösség megszűnésekor meglévő vagyomból a törvényes vagyoni rendszernek a közös vagyon megosztására vonatkozó rendelkezései megfelelő alkalmazásával lehet követelni. A házastárs nem tarthat igényt a másik házastárs foglalkozásának vagy egyéni vállalkozásának gyakorlásához szükséges vagyontárgyakra és a másik házastárs gazdasági társaságbeli részesedésére akkor sem, ha azok anyagi fedezetének biztosításában részt vett.

(2) A házastársat a közszerzeményi vagyon fele illeti meg.

3. Vagyonekülönítési rendszer

4:72. § [A vagyonekülönítési rendszer]

Ha a házastársak a házassági vagyoni szerződésben a házastársi vagyoneközösséget a jövőre nézve teljesen vagy meghatározott vagyonszerzések, vagyontárgyak, terhek és tartozások tekintetében kizárták, a vagyonnak abban a részében, amelyre a kizárás vonatkozik, közöttük a vagyonekülönítés rendszerét kell alkalmazni.

4:73. § [A vagyontárgyak használata és kezelése; tartozások, költségek és kiadások viselése]

(1) Ha a házasulók vagy a házastársak között szerződés vagy a bíróság határozata alapján vagyonekülönítés jön létre, a házassági életközösség fennállása alatt a vagyonukat önállóan használják és kezelik, azzal önállóan rendelkeznek, és tartozásukért önállóan felelnek.

(2) A házastársak a közös háztartás költségeit, a közös gyermek és az egyik házastárs hozzájárulásával a másik házastárs közös háztartásban nevelt gyermeke megélhetéséhez, felneveléséhez szükséges kiadásokat közösen viselik akkor is, ha vagyonekülönítésben élnek. Semmis az a kikötés, amely e költségek és kiadások alól bármelyik házastársat teljesen vagy túlnyomó részben mentesíti. A háztartásban és a gyermeknevelésben végzett munka a költségviselésben való részvételnek minősül.

4. A szerződés megszűnése

4:74. § [A szerződés megszűnésének esetei]

(1) A házassági vagyoni szerződést az életközösség megkezdése előtt a felek felbonthatják, vagy attól bármelyikük elállhat. A házassági életközösség fennállása alatt a felek a szerződést a jövőre nézve szüntethetik meg.

(2) A házassági vagyoni szerződés megszűnik akkor is, ha

a) a bíróság az e törvényben meghatározott esetben megszünteti; vagy

b) megszűnik a házassági életközösség, kivéve, ha arra valamelyik házastárs halála folytán kerül sor, és a szerződés a házastársak közös végrendeleteként hatályosulhat.

(3) Ha a szerződés a felek közös megegyezése vagy egyiküknek a szerződésben biztosított felmondási joga folytán szűnik meg, a megszűnés időpontjától az életközösség fennállása alatt a házastársak vagyoni viszonyaira a házastársi vagyoni közösség szabályait kell alkalmazni.

(4) A szerződés megszűnése harmadik személlyel szemben attól az időponttól hatályos, amikor a szerződést a nyilvántartásból törlik vagy a harmadik személy a szerződés megszűnéséről tudomást szerez.

4:75. § [Elszámolás, vagyonmegosztás]

A szerződés megszűnése esetén a házastárs igényelheti a szerződésben kikötött vagyoni jogi rendszernek megfelelő elszámolást és a közös vagyon megosztását.

A házastársi közös lakás használatának rendezése

4:76. § [A házastársi közös lakás]

(1) Házastársi közös lakás az a lakás, amelyben a házastársak egyikük vagy mindkettőjük tulajdonjoga, haszonélvezeti joga vagy bérleti joga alapján együtt laknak.

(2) A házastársak kiskorú gyermekének lakáshasználatát a házastársi közös lakásban kell biztosítani.

(3) E fejezet alkalmazásában lakáshasználatra jogosult a lakásra kizárólagos jogcímmel rendelkező házastárs kiskorú gyermeke is.

4:77. § [A közös lakással való rendelkezés korlátai]

(1) A házastársak közös jogcíme alapján lakott lakás használatáról az életközösség fennállása alatt, és annak megszűnésétől a lakáshasználat rendezéséig a házastárs a házastársával együttesen vagy házastársa hozzájárulásával rendelkezhet. A hozzájárulást vélelmezni nem lehet.

(2) A házasság felbontása vagy a házassági életközösség megszűnése önmagában nem szünteti meg annak a házastársnak a használati jogát, aki a lakást a másik házastárs jogcíme folytán használja.

(3) A házastárs az életközösség fennállása alatt, és annak megszűnésétől a lakáshasználat rendezéséig a kizárólagos jogcíme alapján használt lakással sem rendelkezhet házastársa hozzájárulása nélkül olyan módon, amely házastársának vagy a lakásban lakó kiskorú gyermeknek a lakáshasználatát hátrányosan érintené.

4:78. § [A lakáshasználat előzetes szerződéses rendezése]

(1) A házasulók vagy a házastársak a házastársi közös lakás használatát a házasság felbontása vagy az életközösség megszűnése esetére előzetesen szerződéssel rendezhetik. A szerződés akkor érvényes, ha közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba foglalták.

(2) A szerződés hatálya az annak megkötésekor meglévő lakás helyébe lépett közös lakásra akkor terjed ki, ha a szerződés így rendelkezik.

(3) A felek a közös lakás használatáról házassági vagyoni jogi szerződésben is rendelkezhetnek.

4:79. § [A gyermek lakáshasználati jogának figyelembevétele]

(1) Ha a használatot előzetesen rendező szerződésben a felek megállapodnak abban, hogy a lakáshasználatra jogosult gyermekeik további lakhatását a házasság felbontása vagy az életközösség megszűnése esetére milyen módon biztosítják, a szerződés az annak megkötését követően született gyermekükre is kiterjed.

(2) Ha a szerződés az (1) bekezdésben foglalt rendelkezést nem tartalmaz, vagy a rendelkezés a lakáshasználatra jogosult kiskorú gyermek megfelelő lakáshoz fűződő jogát súlyosan sérti, a bíróság a házasság felbontása vagy az életközösség megszűnése esetén a gyermek érdekében a házastársi közös lakás használatát a szerződésben foglaltaktól eltérően rendezheti.

4:80. § [A lakáshasználat rendezése az életközösség megszűnése után]

(1) Az életközösség megszűnése után a házastársak megállapodhatnak a házastársi közös lakás további használatáról. A megállapodás nincs alakszerűséghez kötve.

(2) A használatot előzetesen rendező szerződés vagy az életközösség megszűnése után kötött egyéb megállapodás hiányában a házasság felbontása vagy az életközösség megszűnése esetén a házastársi közös lakás további használatáról - bármelyik házastárs kérelmére - a bíróság dönt.

(3) Ha valamelyik házastárs - házassági bontóperben vagy a házastársi közös vagyon megosztása iránti perben - a lakáson fennálló közös tulajdon megszüntetését kéri, a bíróság a házastársi közös lakás használatát a közös tulajdon megszüntetésével együtt rendezi.

(4) A lakáshasználatra jogosult gyermek lakáshasználati jogát - életkörülményeinek megfelelően - a volt közös lakásban kell biztosítani, kivéve, ha megfelelő lakhatása máshol megoldott.

4:81. § [A közös jogcímen lakott lakás használatának megosztása és a megosztás mellőzése]

(1) Ha a lakás használata a házastársakat közös jogcím alapján illeti meg, a bíróság közöttük a lakás használatát megosztja, ha ez a lakás adottságai alapján lehetséges. A lakás használata akkor is megosztható, ha a lakás kisebb átalakítással az osztott használatra alkalmassá tehető, feltéve, hogy egyik vagy mindkét házastárs az átalakításra vonatkozó jogosultságát, az átalakítás műszaki előfeltételeit igazolja, és az átalakítás költségeinek megelőlegzését vállalja. Vita esetén az átalakítás költségeinek viseléséről a bíróság dönt.

(2) A lakáshasználat megosztása esetén a házastársak a lakás meghatározott lakószobáit és helyiségeit kizárólagosan, más helyiségeit közösen használják. A lakáshasználat megosztása a házastársak harmadik személlyel szemben fennálló jogait és kötelezettségeit nem érinti.

(3) A bíróság a lakás használatának megosztását - a felek körülményeinek mérlegelésével - mellőzheti, ha

a) a házastársaknak vagy egyiküknek ugyanabban a helységben más beköltözhető lakása van, vagy ez a lakás egyoldalú nyilatkozattal beköltözhetővé tehető; vagy

b) az egyik házastárs a lakásból önként és a visszatérés szándéka nélkül elköltözött és - ha a szülői felügyeletet ő gyakorolja - a kiskorú gyermek lakáshasználati jogát megfelelően biztosította.

(4) Nem osztható meg az adottságainál fogva arra alkalmas lakás használata, ha az egyik házastárs olyan felróható magatartást tanúsít, amely miatt a közös használat a másik házastárs vagy a kiskorú gyermek érdekeinek súlyos sérelmével járna.

4:82. § [Az egyik házastárs használati jogának megszűntetése]

(1) Ha a házastársak közös jogcíme alapján használt lakás használatának megosztására nem kerül sor, a bíróság az egyik házastársnak a lakás használatára vonatkozó jogát megszünteti és őt - az egyik házastársnak a lakásból önként és a visszatérés szándéka nélküli elköltözése esetét kivéve - a lakás elhagyására kötelezi.

(2) A bíróság az egyik házastársnak a lakás használatára vonatkozó jogát megszüntetheti és őt a lakás elhagyására kötelezheti akkor is, ha a lakás egyébként alkalmas lenne az osztott használatra, de e házastárs részére a másik házastárs megfelelő cserelakást ajánl fel, és a lakáshasználat rendezésének ez a módja a lakáshasználatra jogosult kiskorú gyermek érdekeit nem sérti.

4:83. § [Az egyik házastárs kizárólagos jogcíme alapján lakott lakás használatának rendezése]

(1) Ha a házastársi közös lakást a házastársak egyikük jogcíme alapján használják, a házasság felbontása vagy az életközösség megszűnése esetén a bíróság ezt a házastársat jogosítja fel a lakás további használatára.

(2) A bíróság az adottságainál fogva arra alkalmas lakás osztott használatát akkor rendelheti el, ha a lakáshasználatra jogosult kiskorú gyermekek legalább egyike feletti szülői felügyeleti jog gyakorlását a másik házastársnak biztosította, vagy a lakás elhagyása a másik házastársra nézve - a házasság időtartama és e házastárs körülményei alapján - súlyosan méltánytalan lenne.

(3) Kivételesen indokolt esetben a bíróság a házastársat a másik házastárs kizárólagos tulajdonában vagy hasznélvezetében álló lakás kizárólagos használatára is feljogosíthatja, ha a lakáshasználatra jogosult kiskorú gyermek feletti szülői felügyeleti jog gyakorlása ezt a szülőt illeti meg és a kiskorú gyermek lakhatása másként nem biztosítható. Ebben az esetben a házastársat a bérlő jogállása illeti meg, azzal, hogy lakáshasználati joga rendes felmondással megfelelő cserelakás felajánlásával szüntethető meg.

(4) A bíróság a (2)-(3) bekezdés szerinti osztott vagy kizárólagos lakáshasználatot meghatározott időre vagy feltétel bekövetkezéséig is biztosíthatja.

4:84. § [A lakáshasználati jog ellenértékének megtérítése]

(1) Az a házastárs, aki szerződés vagy a bíróság döntése alapján a lakás elhagyására köteles, a korábbi használati joga vagyoni értékének megfelelő térítésre tarthat igényt.

(2) Nem tarthat igényt térítésre az a házastárs,

a) aki szerződésben a lakás elhagyását elhelyezési és térítési igény nélkül vállalta; vagy

b) akitől a bíróság a lakáshasználati jogot meghatározott időre vagy feltétel bekövetkeztéig vonta meg.

(3) A térítés összegének meghatározásánál a gyermek lakáshasználati jogának értékét annak a házastársnak a javára kell figyelembe venni, aki a lakáshasználatot szülői felügyeleti joga alapján a gyermek részére a továbbiakban biztosítja.

(4) A térítés a lakás elhagyásakor esedékes, kivéve, ha

a) a bíróság a házastársat felróható magatartása miatt kötelezte a lakás elhagyására, és az egyidejű teljesítés a bent maradó házastárs és a kiskorú gyermek érdekét súlyosan sértené; vagy

b) a lakás használatának rendezésére a házastársi közös vagyon megosztása iránti perben kerül sor, és a használati jog vagyoni értékét a bíróság a vagyonmegosztás során számolja el.

(5) A lakásban maradó házastárs a térítés helyett a távozó házastárs részére megfelelő cserelakást ajánlhat fel.

4:85. § [A lakáshasználat újrendezése]

(1) Ha a bíróság a lakás osztott használatát rendelte el, vagy a tulajdonos vagy hasznélvező házastársat kötelezte a lakás elhagyására, bármelyik házastárs kérheti a lakáshasználat újrendezését arra hivatkozással, hogy a rendezés alapjául szolgáló körülményekben bekövetkezett változás folytán a használat módjának változatlan fenntartása lényeges jogi érdekét vagy a közös kiskorú gyermek érdekét sérti.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak nem érintik a volt házastársnak azt a jogát, hogy a használat megosztását követően a volt házastársa bérlőtársi jogviszonyának megszüntetését e törvénynek a bérlőtársakra vonatkozó rendelkezései alapján kérje.

A kiskorú gyermek tartása

4:213. § [A rokontartás szabályainak alkalmazása]

A szülőknek a kiskorú gyermekükkel szemben fennálló tartási kötelezettségére a rokontartás közös szabályait az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

4:214. § [A rászorultság vélelme]

A kiskorú gyermek tartásra való rászorultságát vélelmezni kell. Ez a vélelem a gyermek nagykorúságának betöltése után is - legfeljebb a huszadik életévének betöltéséig - érvényesül, ha a gyermek közép fokú iskolai tanulmányokat folytat.

4:215. § [A szülő tartási kötelezettsége]

(1) A kiskorú gyermek tartására a szülő a saját szükséges tartásának korlátozásával is köteles. Ezt a rendelkezést nem kell alkalmazni, ha a gyermek indokolt szükségleteit munkával szerzett keresménye vagy vagyonának jövedelme fedezi, vagy a gyermeknek tartásra kötelezhető más egyenesági rokona van.

(2) Ha a gyermek tartása az (1) bekezdés alapján nem biztosítható, a gyámhatóság engedélyezheti, hogy a szülők a tartás költségeinek fedezésére a gyermek vagyonának állagát - meghatározott részletekben - igénybe vegyék.

4:216. § [A gyermektartás módja]

(1) A gyermeket gondozó szülő a tartást természetben, a különélő szülő elsősorban pénzben teljesíti (a továbbiakban: gyermektartásdíj).

(2) A szülő akkor is kötelezhető gyermektartásdíj fizetésére, ha a gyermek az ő háztartásában él, de tartásáról nem gondoskodik.

4:217. § [A szülők megegyezése a gyermektartásról]

(1) A gyermektartásdíj mértéke és megfizetésének módja tekintetében elsősorban a szülők megállapodása irányadó.

(2) A szülők megállapodhatnak abban is, hogy a gyermekétől különélő szülő a tartási kötelezettségének megfelelő vagyontárgy vagy pénzösszeg egyszeri juttatásával tesz eleget. A megállapodás akkor érvényes, ha abban meghatározzák azt az időszakot, amelynek tartamára a juttatás a tartást fedezi, és azt a gyámhatóság vagy perbeli egyezség esetén a bíróság jóváhagyja.

(3) A (2) bekezdés szerinti megállapodás ellenére a bíróság akkor ítélt meg tartásdíjat, ha az a körülmények előre nem látható, lényeges változása miatt a gyermek érdekében vagy valamelyik fél súlyos érdeksérelmének elhárítása miatt indokolt.

4:218. § [A gyermektartásdíj bírósági meghatározása]

(1) A gyermektartásdíjról a szülők megegyezésének hiányában a bíróság dönt.

(2) A gyermektartásdíj meghatározása során figyelembe kell venni:

a) a gyermek indokolt szükségleteit;

b) mindkét szülő jövedelmi viszonyait és vagyoni helyzetét;

c) a szülők háztartásában eltartott más - saját, mostoha vagy nevelt - gyermeket és azokat a gyermekeket, akikkel szemben a szülőket tartási kötelezettség terheli;

d) a gyermek saját jövedelmét; és

e) a gyermeknek és rá tekintettel az őt nevelő szülőnek juttatott gyermekvédelmi, családtámogatási, társadalombiztosítási és szociális ellátásokat.

(3) A gyermek indokolt szükségletei körébe tartoznak a megélhetéséhez, egészségügyi ellátásához, neveléséhez és taníttatásához szükséges rendszeres kiadások. Ha a gyermek érdekében olyan rendkívüli kiadás szükséges, amelynek fedezését a tartásdíj kellő előrelátás mellett sem biztosítja, a tartásra kötelezett e rendkívüli kiadás arányos részét is köteles megtéríteni.

(4) A tartásdíj összegét gyermekenként általában a kötelezett átlagos jövedelmének tizenöt-huszonöt százalékában kell meghatározni. Az átlagos jövedelem megállapításánál rendszerint a kötelezettnek a kereset megindítását megelőző egy évi összes jövedelmére figyelemmel kell lenni.

A továbbtanuló nagykorú gyermek tartása

4:219. § [A rokontartásra és a kiskorú gyermek tartására vonatkozó szabályok alkalmazása]

A nagykorú gyermek tartására a rokontartás közös szabályait és a kiskorú gyermek tartására vonatkozó rendelkezéseket az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

4:220. § [A továbbtanuló nagykorú gyermek tartásra való jogosultsága]

(1) A továbbtanuló nagykorú, munkaképes gyermek a rászorultsági vélelem esetén kívül is jogosult a tartásra, ha szükséges tanulmányai indokolt időn belüli folytatása érdekében arra rászorul. A gyermeknek a szülőt a továbbtanulási szándékáról késelem nélkül tájékoztatnia kell.

(2) Az (1) bekezdés szerinti tanulmánynak minősül az életpályára előkészítő szakképzettség megszerzéséhez szükséges képzés vagy tanfolyam, a felsőfokú végzettségi szintet biztosító alap- és mesterképzésben, valamint a felsőfokú szakképzésben folytatott tanulmányok folyamatos végzése. Nem érinti a tanulmányok folyamatosságát az a megszakítás, amely a jogosultnak nem róható fel.

(3) A szülő nem köteles nagykorú, továbbtanuló gyermekét eltartani, ha

a) a gyermek a tartásra érdemtelen;

b) a gyermek tanulmányi és vizsgakötelezettségének rendszeresen, önhibájából nem tesz eleget; vagy

c) ezáltal a szülő saját szükséges tartását vagy kiskorú gyermekének tartását veszélyeztetné.

(4) A nagykorú gyermek érdemtelen a tartásra akkor is, ha a tartásra kötelezettel kellő indok nélkül nem tart kapcsolatot.

(5) A szülő a huszonötödik életévét betöltött, továbbtanuló gyermekének tartására rendkívül indokolt esetben kötelezhető.

4:221. § [A tartásdíj mértéke]

A tartásdíj mértékének meghatározásánál a továbbtanuló gyermek indokolt szükségleteit, saját jövedelmét, vagyoni helyzetét, a tanulmányai folytatásához jogszabály által biztosított kedvezményeket, támogatásokat és a szülők teherbíró képességét kell figyelembe venni.

4:222. § [Tájékoztatási kötelezettség a tanulmányok folytatásáról]

A továbbtanuló gyermek képzését, tanulmányait biztosító intézmény a tartásdíj fizetésére kötelezett szülőt - kérelmére - köteles tájékoztatni a tanulmányok végzésének fennállásáról vagy megszűnéséről.

A Ptk. élettársi viszonyra vonatkozó szabályai a törvény szövege szerint a 3. pont alatt.

A Pp. házassági perekre vonatkozó rendelkezései:

A polgári perrendtartás tartalmazza a házassági perekre vonatkozó eljárási szabályokat. Néhány eltéréssel az általános, perekre vonatkozó szabályok alkalmazandók. **Az általános szabályoktól eltér a mediációs eljárás során létrejött megállapodás, amely esetén a bíróság a létrejött megállapodást jóvá hagyja, és a hosszadalmas tárgyalásos eljárást mellőzi.** A mediációs eljárással történő megegyezésnek az egyik legnagyobb előnye, hogy a több éves bírósági eljárás helyett egyetlen, általában nagyon rövid időn belülré kitűzött tárgyalási napon megtörténik a megállapodás jóváhagyása, a házasság felbontása. Az így születő ítélet éppolyan joghatással bír, mint a hosszas tárgyalásos eljárás végén megszülető ítélet.

Házassági peren a házasság érvénytelenítése, továbbá érvényességének, illetőleg létezésének vagy nemlétezésének megállapítása iránt indított pereket, valamint a házassági bontópereket kell érteni. A házassági perre az a bíróság is illetékes, amelynek területén a házastársak utolsó közös lakóhelye volt, de az illetékességet az általános szabályok szerint is meg lehet állapítani. Eszerint az a bíróság, amelynek területén az alperes lakik, mindazokban a perekben illetékes, amelyekre más bíróság kizárólagos illetékessége megállapítva nincs (az általános illetékesség).

Belföldi lakóhely hiányában az illetékesség az alperes tartózkodási helyéhez igazodik; ha az alperes tartózkodási helye ismeretlen, vagy külföldön van, az utolsó belföldi lakóhely irányadó, ha pedig ez nem állapítható meg, vagy az alperesnek belföldön lakóhelye nem is volt, az illetékességet a felperes lakóhelye, illetőleg ennek hiányában a felperes tartózkodási

helye, ha a felperes nem természetes személy, a felperes székhelye alapítja meg. Ha a per folyamán az alperes belföldi lakóhelye (tartózkodási helye) ismeretessé válik, az alperesnek legkésőbb az elsőfokú bíróság előtt ezt követően tartott első tárgyaláson előterjesztett kérelmére a pert további tárgyalás és elbírálás végett a lakóhely (tartózkodási hely) szerint illetékes bírósághoz kell áttenni. Ha az alperes állandó munkahelye nem azonos lakóhelyével, a bíróság az alperesnek legkésőbb az első tárgyaláson előadott kérelmére a pert a munkahely bíróságához teszi át tárgyalás és elbírálás végett.

Ha a házassági pernek sem az általános szabályok, sem a fentiek alapján nem volna illetékes belföldi bírósága, a perre a Pesti Központi Kerületi Bíróság illetékes. Ha házassági per van folyamatban, kizárólag annak bírósága előtt indítható az ugyanarra a házasságra vonatkozó újabb házassági per és házassági vagyoni jogi per.

A házassági perben a korlátozottan cselekvőképes házastárs teljes perbeli cselekvőképességgel rendelkezik. A házassági perbe beavatkozásnak helye nincs. Házassági perben a nem ügyvédi iroda (ügyvéd) részére adott és aláírt, továbbá a bárki részére adott és kézjeggyel ellátott meghatalmazáson a fél aláírását, illetőleg kézjegyét közjegyző által hitelesíttetni kell.

A házassági per bírósága előtt a keresettel csak az ugyanarra a házasságra vonatkozó más érvénytelenítési vagy bontókeresetet, továbbá a házastársak gyermekének származására, elhelyezésére és tartására vonatkozó keresetet, valamint a házassági vagyoni jogi keresetet lehet összekapcsolni.

Házassági perben a keresetlevélben elő kell adni a házasság megkötésére és a házasságból származott, életben levő gyermekek születésére vonatkozó adatokat, valamint a szükséghez képest azokat az adatokat is, amelyekből a keresetindításra való jogosultság megállapítható. A keresetlevélhez az előadott adatokat igazoló okiratokat mellékelni kell, kivéve ha az adatok személyi igazolvánnyal igazolhatók; erre a keresetlevélben azonban utalni kell.

A házassági per tárgyalásáról a fél kérelmére a nyilvánosságot az általános szabályok között meghatározott feltételek nélkül is ki lehet zárni. Erre a bíróság a feleket köteles figyelmeztetni.

A felperes házassági perben keresetétől az eljárás bármely szakában az alperes hozzájárulása nélkül is elállhat. Ha a felperes a keresetétől az első fokú eljárás befejezése után, de még az ítélet jogerőre emelkedése előtt áll el, az ítéletet az iratoknak a fellebbezés folytán való felterjesztése előtt az elsőfokú, egyébként a másodfokú bíróság helyezi hatályon kívül.

Házassági perben - ha e törvény kivételt nem tesz - a bíróság köteles a házastársakat személyesen meghallgatni; a bíróság akként is rendelkezhet, hogy az egyik házastárs a másik meghallgatásánál ne legyen jelen.

A bontóperben tartott első tárgyaláson a bíróság a személyesen megjelent feleket meghallgatja. Ha valamelyik házastárs cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt áll, vagy ismeretlen helyen tartózkodik, továbbá ha a bíróság előtt való megjelenése más elháríthatatlan akadályba ütközik, a személyes meghallgatás nem kötelező.

Ha a felperes - az fent meghatározott eseteket kivéve - az első tárgyaláson személyesen nem jelenik meg, a pert meg kell szüntetni.

A bíróság a per bármely szakában megkísérelheti a felek békítését. Ha a békítés eredményre vezet, a bíróság a pert megszünteti, a perköltségben való marasztalást azonban mellőzi.

Ha a bontóperben tartott első tárgyaláson a felek nem békülnek ki, fő szabály szerint a bíróság a tárgyalást elhalasztja, egyben felhívja a feleket, hogy három hónapon belül írásban kérhetik az eljárás folytatását, ellenkező esetben a per megszűnik. A bíróság a tárgyalás folytatására csak a kérelem benyújtását követő 30 nap eltelte után tűzhet határnapot.

A pert már az első tárgyaláson érdemben kell tárgyalni:

- ha valamelyik házastárs cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt áll, vagy ismeretlen helyen tartózkodik, továbbá ha a bíróság előtt való megjelenése más elháríthatatlan akadályba ütközik,
- ha a felek a házasság felbontását a házasság felbontására irányuló végleges elhatározáson alapuló, befolyásmentes, egyező akaratnyilvánításukkal kérték és a házastársak között legalább 3 éve megszakadt az életközösség úgy, hogy külön lakásban élnek és igazolják azt is, hogy a közös gyermek elhelyezését, valamint tartását a gyermek érdekeinek megfelelően rendezték, vagy nincsen közös kiskorú gyermekük.

A bíróság az általa szükségesnek talált bizonyítást hivatalból is elrendelheti. Házassági perben a tanúként kihallgatott orvos a tanúságtételt az orvosi titoktartás miatt nem tagadhatja meg.

A bíróság a házassági perben a tárgyalás elhalasztása esetében a szükségeshez képest hivatalból is határoz ideiglenesen

- a kiskorú gyermek elhelyezése és tartása,
- a szülői felügyeleti jogok bővítése vagy korlátozása,
- a szülő és gyermek közötti kapcsolattartás, illetve
- a házastársak lakáshasználatának

kérdésében.

Ha a házassági pernek akár első, akár folytatólagos tárgyalását az alperes mulasztja el, a mulasztás következményeit nem lehet alkalmazni. A felperes mulasztása esetében a bíróság a pert megszünteti, ha azonban az ügyész a felperes, hivatalból új határnapot tűz ki. Az a felperes, akinek lakóhelye külföldön van, kérheti, hogy a bíróság a tárgyalást távollétében is tartsa meg.

Az elmulasztott határnaptól, illetőleg az elmulasztott határidő utolsó napjától számított tizenöt nap elteltével igazolásnak akkor sincs helye, ha a mulasztás csak később jutott a fél tudomására, vagy az akadály csak később szűnt meg. E szabályt kell alkalmazni akkor is, ha a bontóperben tartott első tárgyaláson a felek nem békülnek ki, a bíróság a tárgyalást elhalasztja, és felhívja a feleket, hogy három hónapon belül írásban kérhetik az eljárás folytatását: e határidő elmulasztása esetében is.

Az eljárás szünetelésének házassági perben az általános szabályokon felül más esetekben is helye van.

Ha valamelyik házastárs a házassági bontóper jogerős befejezése előtt meghal, a bíróság a pert a perköltségre vonatkozó határozathozatal nélkül megszünteti, és a perben esetleg már hozott ítéletet hatályon kívül helyezi.

A házasság felbontása esetében a bíróságnak a közös kiskorú gyermekek elhelyezése és tartása felől - szükség esetében - erre irányuló kereseti kérelem hiányában is határoznia kell.

Ha a felek a házasság felbontását a házastársak úgy kérték egyező akaratnyilvánítással, hogy a közös gyermek elhelyezése és tartása, a szülő és gyermek közötti kapcsolattartás, a házastársi tartás, a közös lakás használata, valamint - az ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetése kivételével - a házastársi közös vagyon megosztása kérdésében megegyeztek és egyezségüket a bíróság jóváhagyta, a bíróság a házasság felbontása felől - addig nem dönthet, míg az ott meghatározott valamennyi kérdésben egyezség nem jött létre, és azt a bíróság jogerős végzésével jóvá nem hagyta. Ha a házassági perben a névviseléstől való eltiltás iránti kérelmet is előterjesztettek, arról a bíróság a házasság felbontásával egyidejűleg dönt. Részítélet hozatalának egyik kérdésben sincs helye.

A házassági bontóperben a bíróságnak az egyezség jóváhagyása során, illetve ítéletében a felek közös kiskorú gyermekének érdekére figyelemmel kell lennie.

A bíróság a házassági bontóperben a perköltség viseléséről a pernyertességtől függetlenül az összes körülmények mérlegelése alapján határoz.

Az elsőfokú bíróságnak fellebbezéssel meg nem támadott ítélete csak a fellebbezési határidő utolsó napjától számított tizenötödik nap elteltével emelkedik jogerőre.

A házasságot felbontó vagy az érvénytelenséget megállapító rendelkezés részjogerejét az első fokon eljáró tanács elnöke az iratoknak a másodfokú bírósághoz történő felterjesztése előtt köteles megállapítani.

A házasságot felbontó ítélet ellen a felbontás kérdésében perújításnak helye nincs.

Az érvénytelenítési és a bontókereset a házassági viszonytal összefüggő vagyoni jogi keresettel is összekapcsolható, illetőleg az ilyen vagyoni jogi igény viszontkeresettel a házassági perben is érvényesíthető. Ha a bíróság a bontókereset és a házassági vagyoni jogi kereset felől külön határoz, mindegyik kérdésben külön hoz ítéletet (részítéletet). Ilyen esetben az eljárás a vagyoni jogi kereset tárgyában csak a bontás kérdésében hozott ítélet jogerőre emelkedése után folytatható.

Ha a felek a házassági és vagyoni jogi keresetre egyaránt kiterjedő első fokú ítélet ellen kizárólag a vagyoni jogi kérdés tárgyában éltek fellebbezéssel, ez a házasság kérdésében hozott ítélet jogerőre emelkedését nem érinti, s ehhez képest a fellebbezési kérelem vagy a csatlakozó fellebbezés erre a kérdésre utóbb sem terjeszthető elő.

3. Élettársi kapcsolat

Magyarországon azt a társas kapcsolatot nevezik élettársi viszonynak, amikor két személy, nemtől függetlenül szoros érzelmi és gazdasági közösségben él, és nem házasodtak össze.

„Szemben a házassággal, az élettársi kapcsolat nem minősül családjogi jogviszonynak. Az élettársak egy sima kötelmi jogi jogviszonyban élnek, amiből elszámolási kötelezettségek fakadhatnak, amennyiben elválnak az útjuk, vagy valamelyikük elhalálozik. Ez az elszámolási viszony merőben más, mint házastársaknál. A házastársaknál a törvény azt mondja, hogy mindent közösen szereztek és minden közös, mégpedig fele-fele arányban. Az élettársak viszont a szerzés arányában szereznek közös tulajdont. Abban az esetben, ha az egyik személy 100 ezer Ft-ot keres, a másik 200 ezer Ft-ot, akkor egyharmad-kétharmad arányban fognak közös tulajdont szerezni, és ilyen arányban tarthatnak igényt a keletkezett közös vagyonra.”

Miért jó, ha az élettársak közjegyző előtt nyilatkoznak kapcsolatuk fennállásáról?

„Egy házassági vagy élettársi vagyoni perben bizonyítani kell, hogy mikor kezdődött a kapcsolat. A házasság esetén ezt az anyakönyvi kivonat igazolja. Az élettársaknál viszont nincs egy biztos kezdő időpont. Nehéz megfogni azt a pillanatot amikortól együtt van egy pár. A házasságnál van okirat, élettársi kapcsolatnál ennek nincs nyoma, csak tanúvallomások alapján tudják megállapítani a kapcsolat kezdetét és végét, ha pereskedésre kerülne sor.

Ha a felek erről a közjegyző előtt nyilatkoznak, esetleg élettársi vagyoni szerződést kötnek közokiratban, akkor hivatalos dokumentummal tudják bizonyítani a kapcsolatuk kezdetét, fennállását. Amennyiben a felek nem kívánják házasságot kötni, de szeretnének mesterséges megtermékenyítési programban részt venni, vagy szolgálati lakást igényelni, annak elengedhetetlen feltétele a közokiratba foglalt élettársi nyilatkozat megléte.

A közjegyzők vezetik az **Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartását**. Ebbe a nyilvántartásba bármelyik pár kérheti a felvételét, és ettől kezdve nem kell minden esetben közjegyző előtt nyilatkozni a kapcsolat fennállásáról. A nyilvántartás bizonyítja a kapcsolat fennállását. A nyilvántartásból való törlést bármelyik fél egyoldalúan kérheti.”

Élettársi vagyoni szerződés esetén, ha a felek felbontják a kapcsolatukat, akkor milyen arányban osztozkodnak a kapcsolat alatt szerzett vagyonukon?

„Az élettársi közösség esetén a törvény szerint másként működik az elszámolás, mint házasság esetén. A szerzés arányának a megállapításában szerepet játszanak a bejelentett és nem bejelentett jövedelmek és a háztartási munkák. Házasság esetén, ha a férj dolgozik, a feleség otthon van, akkor fele-fele arányban osztható a vagyon. Ha viszont élettársi kapcsolatról beszélünk, akkor meg kell nézni, hogy az egyik fél a háztartási munkával mennyi kiadást spórol a háztartásuk számára, és a szerzett bevételeik arányában osztják el a vagyont, nem pedig fele-fele arányban. Élettársi vagyoni szerződés esetén ettől a szerzési aránytól térhetnek el a felek szabadon, kiköthetik az egyenlő arányú szerzést, de más arányt is meghatározhatnak.”

Ha az élettársi kapcsolatban élők közül az egyik fél elhalálozik, akkor az élettárs örökölhet az elhunyt után?

„Az élettárs nem örököl semmit, teljesen mindegy, hogy hány évig élt együtt a társával, illetve hogy származott-e gyermek a kapcsolatból. Az élettársnak semmiféle öröklési jogállása nincsen, teljesen ki van szolgáltatva. Amennyiben a kapcsolatból gyermek születik, akkor egy apai elismerői nyilatkozatra van szükség ahhoz, hogy a gyermek apja anyakönyvezve legyen, és hogy a gyermek örökölhessen az apja után. Végrendelkezni viszont lehet. Az új Polgári Törvénykönyvben a kötelesrész intézményét visszaszorították, hisz eddig úgy volt, hogy a

törvényes örökrész fele volt a kötelesrész, amit mindenképpen meg kell örökölnie a gyerekeknek. Most ez már csak 1/3. Ha van két gyermek és egy élettárs, akkor már lehet úgy végrendelezni, hogy a vagyon 2/3-a az élettársé legyen és 1/3 a gyerekéké.”

Ha nem szeretnénk, hogy a gyermekünk örököljön, akkor mit tehetünk?

„Ha a gyerek a szülője irányában fennálló törvényes tartási kötelezettségét súlyosan megsértette, akkor a végrendeletben ki lehet tagadni. Természetesen ezt a gyermek vitathatja, a kötelesrész iránti igényét viszont perben kell érvényesíteni. Szólhat úgy a végrendelet, hogy mindenem legyen az élettársé, viszont ebben az esetben per útján megtámadhatják. Ha bizonyítható, hogy a gyermek nem látta el a tartási kötelezettségét, akkor az élettárs javára dönt bíróság.”

Mire fontos odafigyelni végrendelet készítéskor?

„Végrendeletet bárki készíthet magának, de nem árt, ha konzultálunk előtte egy szakértővel. A végrendelettel az a probléma, hogy amikor a végrendelet élni kezd, akkor aki írta, az már nem él. Ezért van az, hogy a végrendelet formai és tartalmi követelményeit speciálisan szabályozzák, mert az örökös már meghalt és egy papír alapján kell megállapítani, hogy mi volt a végakarata. Mivel ezek sok esetben bonyolult szabályok, a legbiztosabb megoldás, ha a végrendeletet közjegyző közokiratba foglalja. Az élettársaknál a végrendelet az egyetlen intézmény, amely segíthet az élettársnak, hogy örököljön valamit. Végrendelet nélkül nem örököl semmit. Minden hónapban van olyan ügy, hogy a túlélő élettárs a hagyatéki tárgyaláson tudja meg, hogy nem örököl semmit, hiába volt együtt a párjával akár több évtizeden keresztül.”

Egyneműek esetén is köthető élettársi szerződés?

„Egyneműekre mindaz igaz, amit fentebb mondtam. Az ő esetükben azonban van még egy külön jogintézmény, amely a házasságot helyettesíti: a bejegyzett élettársi kapcsolat, melyet az anyakönyvvezető előtt lehet kötni. Ebben az esetben majdnem ugyanolyan jogokkal bírnak, mint a házasságban élők. Az azonosnemű bejegyzett élettársaknál annyi még a közjegyző szerepe, hogyha megromlik a kapcsolatuk, azt közös kérelemre a közjegyző is felbonthatja, nem kell bíróságra menni. Egy feltétel van: meg kell egyezniük a vagyoni jogi kérdésekben.” Az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása a köznapi értelemben vett élettársakra van kitalálva. A pároknak egyszer kell elmenniük a közjegyzőhöz és tenni egy nyilatkozatot, hogy együtt vannak. Ameddig nem tesznek azzal egy ellentétes nyilatkozatot, addig ez a bejegyzés bizonyítja, hogy együtt vannak. Ha felbomlik a kapcsolat és a vagyoni jogi ügyekben per indul, akkor írásos bizonyítékuk van a feleknek arról, hogy mikor kezdődött a kapcsolat. Ezért is fontos, hogy végig gondoljuk, hogy miként védhetjük saját érdekeinket.” (Forrás: Dr. Szécsényi-Nagy Kristóf Budaörsi Infó <http://www.budaorsinfo.hu>)

Az élettársi kapcsolat családjogi hatásai

A Ptk. élettársi viszonyra vonatkozó szabályai a törvény szövege szerint:

Az élettársi tartás

4:86. § [Az élettársi tartásra való jogosultság]

(1) Az életközösség megszűnése esetén volt élettársától tartást követelhet az, aki magát önhibáján kívül nem képes eltartani, feltéve, hogy az életközösség legalább egy évig fennállt és az élettársak kapcsolatából gyermek született.

(2) Ha a volt élettárs a tartásra az életközösség megszűnését követő egy év eltelte után válik rászorulttá, volt élettársától tartást különös méltánylást érdemlő esetben követelhet.

4:87. § [A tartásra való érdemtelenység]

(1) Érdemtelenége miatt nem jogosult tartásra az a volt élettárs,

a) akinek súlyosan kifogásolható életvitele, illetve magatartása járult hozzá alapvetően az élettársi kapcsolat megszűnéséhez;

b) aki az életközösség megszűnését követően volt élettársának vagy vele együtt élő hozzátartozójának érdekeit durván sértő magatartást tanúsított.

(2) Az érdemtelenység elbírálásánál figyelembe kell venni az arra hivatkozó volt élettárs magatartását is.

4:88. § [A tartási képesség]

Nem köteles volt élettársát eltartani, aki ezáltal saját szükséges tartását vagy gyermekének tartását veszélyeztetné.

4:89. § [Megállapodás a tartás egyszeri juttatással történő teljesítéséről]

Az élettársak közokiratban vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratban megállapodhatnak abban, hogy a tartásra köteles élettárs tartási kötelezettségének meghatározott vagyontárgy vagy pénzösszeg egyszeri juttatásával tesz eleget. Ebben az esetben a juttatásban részesített élettárs a jövőben tartási követeléssel akkor sem léphet fel, ha arra e törvény alapján jogosulttá válik.

4:90. § [A tartás sorrendje az élettárs és a házastárs között]

A tartásra a volt élettárs a különélő házastárssal és a volt házastárssal egy sorban jogosult.

4:91. § [A rokонтartás szabályainak alkalmazása]

A tartás mértékére, szolgáltatásának módjára, időtartamára és ezek megváltoztatására, a tartási igény visszamenőleges érvényesítésére, a tartáshoz való jog megszűnésére és a tartás megszüntetésére a rokонтartás közös szabályait kell megfelelően alkalmazni, azzal, hogy az élettársi tartáshoz való jog megszűnik akkor is, ha az arra jogosult újabb élettársi kapcsolatot létesít vagy házasságot köt.

Az élettársak lakáshasználatának rendezése

4:92. § [A lakáshasználat bírói rendezése]

A közösen használt lakásnak az életközösség megszűnését követő további használatát előzetesen rendező szerződés vagy az életközösség megszűnése után kötött egyéb megállapodás hiányában az életközösség megszűnése esetén bármelyik élettárs kérheti a bíróságtól az élettársak által közösen használt lakás további használatának rendezését.

4:93. § [Az élettársak közös jogcíme alapján lakott lakás használatának rendezése]

(1) Az élettársak közös jogcíme alapján használt lakás további használatáról a bíróság a házastársak közös jogcíme alapján használt lakás használatának rendezésére vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazásával dönt.

(2) A bíróság a lakáshasználatra jogosult közös kiskorú gyermek megfelelő lakáshoz fűződő jogát is figyelembe veszi, ha az élettársi kapcsolat megszűnése esetén az élettársak közös jogcíme alapján használt lakás további használatáról dönt.

4:94. § [Az élettárs feljogosítása a másik élettárs kizárólagos jogcíme alapján lakott lakás használatára]

(1) Az élettársi kapcsolat megszűnése esetén a bíróság a volt élettársat - kérelmére - feljogosíthatja a másik élettárs kizárólagos jogcíme alapján közösen használt lakás további használatára, ha az életközösség legalább egy évig fennállt, és az élettársak kapcsolatából származó kiskorú gyermek lakáshasználati jogának biztosítása érdekében ez indokolt.

(2) A bíróság az (1) bekezdésben meghatározott esetekben az adottságainál fogva arra alkalmas lakásnak elsősorban az osztott használatát rendelheti el.

(3) Kivételesen indokolt esetben a bíróság a volt élettársat a másik élettárs kizárólagos tulajdonjoga vagy haszonélvezeti joga alapján használt lakás kizárólagos használatára is feljogosíthatja, ha a lakáshasználatra jogosult közös kiskorú gyermekek legalább egyike feletti szülői felügyeleti jog gyakorlása ezt a volt élettársat illeti meg, és a kiskorú gyermek lakáshasználatát másként nem biztosítható.

(4) A bíróság a (2)-(3) bekezdés szerinti osztott vagy kizárólagos használatot meghatározott időre vagy feltétel bekövetkezéséig is biztosíthatja.

(5) A kizárólagos használatra feljogosított volt élettársat a bérlő jogállása illeti meg, azzal, hogy lakáshasználati joga rendes felmondással megfelelő cserelakás felajánlása esetén szüntethető meg.

(6) Nem tarthat igényt a másik élettárs kizárólagos jogcíme alapján használt lakás osztott vagy kizárólagos használatára az a volt élettárs, akinek más beköltözhető vagy egyoldalú nyilatkozatával beköltözhetővé tehető lakása van.

4:95. § [A lakáshasználat újrendezése]

(1) Ha a bíróság a lakás osztott használatát rendelte el, vagy a tulajdonos vagy haszonélvező élettársat kötelezte a lakás elhagyására, bármelyik volt élettárs kérheti a lakáshasználat újrendezését arra hivatkozással, hogy a rendezés alapjául szolgáló körülményekben bekövetkezett változás folytán a használat módjának változatlan fenntartása lényeges jogi érdekét vagy a közös kiskorú gyermek érdekét sérti.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak nem érintik a volt élettársnak azt a jogát, hogy a használat megosztását követően volt élettársa bérlőtársi jogviszonyának megszüntetését e törvénynek a bérlőtársakra vonatkozó rendelkezései alapján kérje.

4. Mediáció az erőszakos cselekedetek kezelésében:

„A helyreállító (resztoratív) igazságszolgáltatás kiindulási alapja az a felismerés, hogy egy bünténynél nem az állam elleni tetten van a hangsúly, hanem azon, hogy egy ember egy másik ember ellen követ el egy erőszakos cselekedetet. Ennek megfelelően a jóvátételi igazságszolgáltatásban mind az áldozat, mind az elkövető közvetlenül részt vesz a konfliktus kezelésében: vagy csak egy párbeszéd vagy formális egyezkedés formájában. Ez a megoldás arra a felismerésre is épül, hogy a jövőre irányuló problémamegoldás fontosabb, mint a múltbeli tettek elítélése.

A helyreállító igazságszolgáltatásban sokkal kevésbé fontos az elkövető szigorú megbüntetése, annál inkább az áldozat segítése abban az erőfeszítésében, hogy le tudja zárni magában az egész bűnügyi történetet. Ennek legjobb módja, ha mindkét fél közvetlenül bevonódik az igazságszolgáltatási folyamatba: az elkövető szembesül a tettének valódi emberi következményeivel, az áldozat veszteségeit pedig kárpótolja az elkövető jóvátételi törekvése. Így mind az áldozat, mind az elkövető aktív szereplőként vesz részt a folyamatban, lehetővé téve, hogy a bűnügyi konfliktus ne csak egy ítélettel, de valódi fel- és megoldással záruljon.” (Forrás: Barcy Magdolna-Szamos Erzsébet „Mediare necesse est”)

Nagykommentár a büntetőeljárásról szóló - 1998. évi XIX. törvény, továbbiakban: Be. – 221/A. §-ához:

A közvetítői eljárás (mediáció) az elkövető és az áldozat között a bűncselekmény folytán keletkezett konfliktus kezelésének azon módja, amikor az állami büntetőigény érvényesítésével szemben a sértett és a terhelt közötti megegyezés és az okozott sérelem elkövető általi jóvátétele kerül előtérbe. Az erről szóló megállapodás érdekében a büntetőeljárást lefolytató bíróságtól, illetőleg ügyésztől függetlenül, harmadik személy (közvetítő) bevonásával folytatódik az eljárás. A sértett megbékélése, rendelkezési jogának bővítése, sérelmeinek – elsősorban kárigényének megtérítésével történő – kompenzációja mellett célja az intézménynek a terhelt jövőbeli jogkövetésének elérése.

Az eljárásjogi keretek kapcsolatban állnak a büntető anyagi jogi joggal, a Btk. határozza meg azokat a bűncselekményeket, amelyek esetében a közvetítői eljárás, mint eljárásjogi eszköz alkalmazható, illetve a közvetítői eljárás alkalmazását kizáró anyagi természetű okokat is.

A közvetítői eljárás eredményeként létrejött megállapodás alapján teljesített kártérítés avagy egyéb jóvátétel anyagi jogi meghatározása a tevékeny megbánás, melynek következménye a bűncselekmény büntetési tételétől függően a büntethetőség megszüntetését, illetve a büntetés korlátlan enyhítését eredményező ok.

A Be. közvetítői eljárásra vonatkozó szabályai, a törvény szövege szerint:

A közvetítői eljárás

221/A. § (1) A közvetítői eljárás az élet, testi épség és az egészség elleni (Btk. XV. Fejezet), az emberi szabadság elleni (Btk. XVIII. Fejezet), az emberi méltóság és az egyes alapvető jogok elleni (Btk. XXI. Fejezet), a közlekedési (Btk. XXII. Fejezet), a vagyon elleni (Btk. XXXVI. Fejezet), illetve a szellemi tulajdonjog elleni (Btk. XXXVII. Fejezet), ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény miatt indult büntetőeljárás

tartama alatt, a gyanúsított vagy a sértett indítványára, illetve önkéntes hozzájárulásukkal alkalmazható eljárás. Amennyiben e bűncselekményekkel halmazatban a terhelt más bűncselekményt is elkövetett, a közvetítői eljárás akkor alkalmazható, ha az elkövetésben a jelzett bűncselekmény a meghatározó.

(2) A közvetítői eljárás célja, hogy a bűncselekmény következményeinek jóvátételét és a gyanúsított jövőbeni jogkövető magatartását elősegítse. A közvetítői eljárásban arra kell törekedni, hogy a gyanúsított és a sértett között - a gyanúsított tevékeny megbánását megalapozó - megállapodás jöjjön létre. Az ügy közvetítői eljárásra utalásának a büntetőeljárás alatt egy alkalommal van helye. Nem akadály a közvetítői eljárásra utalásának, ha a gyanúsított a bűncselekménnyel okozott kárt részben vagy egészben már önként megtérítette.

(3) Az ügyész hivatalból, vagy a gyanúsított, a védő, illetőleg a sértett indítványára az eljárást legfeljebb hat hónapi időtartamra felfüggeszti, és az ügyet közvetítői eljárásra utalja, ha

a) a Btk. 29. §-a alapján az eljárás megszüntetésének vagy a büntetés korlátlan enyhítésének lehet helye,

b) a gyanúsított a vádemelésig beismerő vallomást tett, vállalja, és képes a bűncselekménnyel okozott sérelmet a sértett által elfogadott módon és mértékben jóvátenni,

c) a gyanúsított és a sértett is hozzájárult a közvetítői eljárás lefolytatásához, valamint

d) a bűncselekmény jellegére, az elkövetés módjára és a gyanúsított személyére tekintettel a bírósági eljárás lefolytatása mellőzhető, vagy megalapozottan feltehető, hogy a bíróság a tevékeny megbánást a büntetés kiszabása során értékelni fogja.

(4) A közvetítői eljárás tárgyában hozott határozatot a sértettel, a feljelentővel és a magánindítvány előterjesztőjével közölni kell. Az ügy közvetítői eljárásra utalásáról és - eredményes közvetítői eljárást követően - a büntetőeljárás megszüntetéséről értesíteni kell a közvetítői eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező megyei (fővárosi) igazságügyi szolgálatot is. Az eljárást felfüggesztő és a közvetítői eljárást elrendelő határozat ellen nincs helye jogorvoslatnak.

(5) A gyanúsítottak és a sértettek a közvetítői eljárás során tett, az eljárás alapjául szolgáló cselekményre vonatkozó nyilatkozata bizonyítási eszközként nem használható fel. A közvetítői eljárás eredményét nem lehet a gyanúsított terhére értékelni.

(6) A közvetítői eljárás részletes szabályait külön törvény állapítja meg.

(7) Ha a közvetítői eljárás eredményes, és a Btk. 29. § (1) bekezdése alkalmazásának van helye, az ügyész az eljárást megszünteti; ha a Btk. 29. § (2) bekezdése alkalmazásának lehet helye, vádat emel. Ha a gyanúsított a közvetítői eljárás eredményeként létrejött megállapodás teljesítését megkezdte, de a büntethetősége nem szűnt meg, az ügyész a három évet meg nem haladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt a vádemelést egy évtől két évig terjedő időre elhalaszthatja.